

De contemptu mundi

Bernardus Cluniacensis

Liber I

PROLOGUS

Domino et patri suo Petro dignissimo abbati clunacensium fratrum Bernardus eius filius eorum frater in auream unam. Quod ad aures publicas sive ad multorum ora profertur sapientis est correctione accusandum iudicio absolvendum. Opus quippe suum etiam atque etiam retractare auctori gloriam comparat; temere et precipitanter exponere ignominiam. Quo fit ut in alterutram partem omnis scriptor se conferat, et si quidem aliorum prudentium examine stilum suum corrigit, prudentis sibi titulum et nomen et si non querit acquirit. Si vero superbum spirans ferule manum submittere dedignatur non minus fatuitatis quam superbie arguitur, ac propterea nec a rudibus quidem nec ipse nec eius sermo accipitur. Mentior si non etiam Flaccus Oratius ad Pisones suos illos instruendos et ad nos reprimendos qui iuxta illud poetae scribimus indocti doctique poemata passim, mentior, inquam, si non et Flaccus in arte poetica idem quod ego consentit; quippe ibi precipit ut scriptum quod non multa dies et multa litura cohercuit atque perfectum decies non castigavit ad unguem, nonum prematur in annum. Ceterum imprudentes immo impudentes quique sua inventa, sua passim scripta et efferunt et inferunt, qui semper discentes et nunquam ad scientiam pervenientes, dum alienum iudicium reprobant contenti suo aliquid scire putant. Et quoniam ipsi sibi magistri ipsi auditores sunt, et in ingeniolis suis gloriantes confidunt, aliena quidem dicta vel nullius vel parvi sua vero magni faciunt. At contra sapientis et docti sunt cum doctorum eloquiis sua conferre, in illis et cum illis et ab illis scribendi formam modumque addiscere, et tum sensuum tum verborum ipsorum positionem emulari sequi structuram. Moris nimirum est omni erudito sua maiorum iudicio studia si diligentiori egent lima, eliminare, si ornatu, expolire, si emendatione, corrigere. Si nullo horum tum demum legenda absolvere. Haec ego considerans opus subiectum quod de mundi contemptu dactilico metro paravi et peroravi vestre auctoritati, pater doctissime, preostendere non neglexi. Non neglexi, inquam, preostendere. Neque enim libera fiducia aut fida libertate promulgandum iudicavi, nisi prius lingua Petri et vere Petri esset approbatum, favore munitum, iudicio correctum, testimonio roboratum. Quod nudo nomine tantam personam vocaverim rogo nemo mihi succenseat quod tantam laudem geminans inculcaverim nemo adulationi appingat. Scio quia sicut apud male liberatas mentes gloria sive laus excidium virtutis est, sic econtra apud egregias incitamentum. Nec falso a poeta dictum est, Gloria calcar habet. Studet enim semper liberalis animus quotiens aliquid de se laudis dicitur, ut si non ita est sicut dicitur, sit ita quia dicitur. Nichil vero quisquam absurdum fecerit si virum bonum et timoratum laudet, quando ei ipsa laus virtutis materia est. Sed de his satis.

Nunc ad omissum revertar. Vestrae igitur correctioni, doctissime pater et domine, committendum opusculum de contemptu mundi excogitavi. Scripsi, distinxi, nondum omnino absolutum edidi. Cur autem metri potius tenore quam producta oratione scribere placuerit, si vel alius quis vel etiam vosipse queritis, sic accipite. Nimirum ut poeticis verbis utar, aut prodesse volunt aut delectare poetae aut utrumque, et honesta et idonea dicere vitae. Quippe quod metrico carmine digestum edicitur et libentius auditur et avidius legitur, eoque facilius altae memoriae commendatur. Quo fit ut dum specie versuum dum sonoritate verborum lector allicitur, ad exhibitionem eorum quae vel legerit vel audierit accendatur et accingatur. Et dum verborum elegantiam considerat efficaciam exerceat. Quare sicut in metro plurimum decoris est, sic in decore plurima utilitas, alterutrumque horum duorum pendet ex altero. Quod videri perfacile est. Si enim lector in illo delectatur consequenter et in isto. Etenim qui sollicitus contemplatur verborum speciem, sepe sollicitior

amplectitur ipsarum rerum frugem. Hinc est quod poete omnia, aut pene omnia, quae scripserunt metrica scripserunt; metrica ut ita dicam cantione scripta emisserunt, scilicet id vel maxime attendentes, ut quae minus poterant plano sermone digesta, metrico depicta grata redderent. Hinc quoque accedit quod et ipsum (sicut patres perhibent) psalterium lirici conposuere pedes. Pretereo quod plurimae testamenti paginae quibus enumerandis supersedeo; ob superius datam rationem in metro emissae sunt, non in metrum transmissae. Nam in tempore revelatae gratiae, iam fide, iam evangelio, iam crucifixo nostro Iesu ubique gentium regnante, eo processit versificatoriae artis gratia ut quidam catholicorum non timuerunt maiestatem quoque evangelicae paginae in spondeum dactylumque transmitters. Sic igitur et ego horum quos emulor Dei emulatione stilum imitatus; et si non valui quantam illi vel in hoc vel in aliis exercitiis scientiam assequi, sequi tamen et volui et valui et secutus sum. Nam quia inter contemporaneos meos fama bene versificandi mihi licet immerito circumvolabat, et vicia perditorum vix aliquis aut nullus viva voce nedum litterali reprehendebat, concaluit cor meum intra me; cumque in meditatione mea non paucos dies et noctes exardesceret ignis zeli, tandem accinxi me, et locutus sum in lingua mea quod animo conceptum diu celaveram apud me. Quippe ego sepe ab sponso audieram, sed non exaudieram, ?Sonet vox tua in auribus meis.? Et mihi iterum a dilecto clamabatur, ?Aperi mihi soror mea.? Quid igitur? Surrexi ut aperirem dilecto meo, et dixi, ?Domine ut cor meum cogitet ut stilus scribat ut os annuntiet laudem tuam, infunde et cordi et stilo et ori meo gratiam tuam.? Et dixit mihi Dominus, ?Aperi os tuum et ego adimplebo illud.? Aperui igitur os meum, quod inplerit Dominus spiritu sapientiae et intellectus, ut per illam vera, per istum perspicua dicerem. Non ego arroganter sed omnino humiliter affirmaverim quia non spiritus sapientiae et intellectus mihi affuisset et affluisset, tam difficili metro tam longum opus contexere non sustinuissem. Id enim genus metri, tum dactylum continuum exceptis finalibus trocheo vel spondeo, tum etiam sonoritatem leonicam servans ob sui difficultatem iam pene ne dicam penitus obsolevit. Denique Hildebertus de Lavardino, qui ob scientiae prerogativam prius in episcopum post in metropolitanum promotus est, et Wilhardus Lugdunensis canonicus, versificatores praestantissimi quam pauca in hoc metrum contulerint palam est. Quorum Hildebertus dum illam beatam peccatricem Mariam (loquor Egyptiam) exametris commendaret hoc metro quattuor tantum coloravit versus; Wilhardus vero plus minus triginta in sua illa contra quosdam satyra. Quorsum haec? Ut illud scilicet intelligatur quod non nisi Deo cooperante et sermonem confirmante tres libellos eo scripsi metro quo illi paucos immo paucissimos scripserunt versus. Et haec pace illorum dicta sint. Iam vero vestri examinis censurae, pater doctissime, meditata nostra exhibeo, et obedientiam vobis velut in aurem unam auream offero. Ante hos enim dies cum essetis Nogeniti et aliquam opusculorum nostrorum acceptione vestra dignatus fuissetis, hoc etiam quia et de hoc apud vos mentionem induxeram vobis oblatum iri percepisti. Quod quia tunc non potui, non enim ad manum habebam, nunc tribus libellis discretum vobis exhibeo; et hic correctionem vestram, si necesse fuerit, peto. Nec ab re est succincte praelibare quam cuique libro materiam indiderim. In primo namque de contemptu mundi disputatum est. In duobus subiectis tam materiei quam intentionis una facies respondet; quia et materia est mihi viciorum reprehensio et a viciis revocare intentio. Quae scribere quid utilitatis pariat, quid honesti neminem latet. Quid multa? Opus nostrum quaecumque vobis, pater, assignavi; assignatum scripsi. Scriptum Deo fautore, vel mittam absens vel offeram praesens. Accipiat ergo gratanter gratosus pater scriptum filii, magister discipuli, dominus servi; teste enim conscientia mea fidenter audeo dicere et dico quia sum vobis filius, non adulterinus. Sum vobis discipulus, non alienus. Sum vobis servus, non servilis. Quid vos michi? Immo et ego vobis? Plane, vos eritis mihi in patrem et ego vobis in filium. De cetero, Deus pacis et dilectionis vos et vestros in pace in idipsum conservet pater venerande. Amen.

LIBER PRIMUS

Hora novissima, tempora pessima sunt ? vigilemus.
Ecce minaciter imminet arbiter ille supremus.
Imminet imminet ut mala terminet, aequa coronet,
Recta remuneret, anxia liberet, aethera donet.
Auferat aspera duraque pondera mentis onustae,
Sobria muniat, improba puniat, utraque iuste.
Ille piissimus, ille gravissimus ecce venit rex.
Surgat homo reus; instat homo deus, a patre iudex.
Surgite, currite simplice tramite, quique potestis;
Rex venit ocius ipseque conscius, ipseque testis. [10]
Dum licet, impia, dum vacat, omnia fluxa laventur,
Detur egentibus, alta parantibus ima parentur.
Imminet arbiter ille fideliter expositurus,
Quae dabit aut dedit; ad bona lux redit, ad mala durus.
Qui modo spernitur, ille videbitur imperiosus,
Intolerabilis, irrevocabilis ac animosus.
Agmina sobria dextra, nefaria laeva tenebit,
Hinc reprobabilis ordo, probabilis inde manebit.
Hinc chorus impius indeque sobrius, audiet, ?Ite
Ite manus rea; grex meus in mea regna venite.? [20]
Ibit in aethera concio dextera, praeduce Christo.
Perdita crimine, planget in ordine turba sinistro
Crimine perdita, crimine debita, turba gehennae.
Stat modo, tunc ruet, hic stat, ibi luet acta perenne.
Tunc sacra concio sacra creatio percipietis,
Perpetualia, credite, gaudia, qui modo fletis.
Grex renovabitur ac removebitur a grege latro;
A veteri novus, a reprobato probus, albus ab atro,
Hostis ab ausibus, agnus ab hostibus, haedus ab agnis,
Pauperioribus astra petentibus, ima tyrannis. [30]
Cedet ad aethera, qui flet; ad infera qui male gaudet.
Carnea gaudia, mens luet ebria, sobria plaudet.
Denique montibus altior omnibus ultimus ignis
Surgat inertibus ima tenentibus, astra benignis.
Flammaque libera surgat in aera, surgat ad astra,
Diruet atria, regna, suburbia, moenia, castra.
Excoquet omnia sorde fluentia nunc elementa
Reddet et omnia luce nitentia, iam lue dempta.
Mundus habebitur atque novabitur ipse, sed alter,
Alter imagine, non et origine; non ibi pauper, [40]
Non ibi debilis aut homo flebilis, aut furor aut lis,
Aut cibus aut cocus aut Venus aut iocus aut tumor aut vis.
Terra novabitur et reparabitur orbis imago,

Quam modo polluit, obtinet, obruit una vorago.
Terra patrum gerit ossa; dehinc erit ut paradisus;
Amplius, ut solet, incola non colet hanc, bove nisus.
Non erit amplius aeris istius ista figura,
Sed nive, nubibus igne, tonitribus, imbrequé pura.
Solis et orbita lunaque concita tunc sita stabunt,
Astra, polus, mare circuitum dare non properabunt. [50]
Omnia sidera coelica dextera clarificabit,
Sideribus dupla lux, tibi septupla sol radiabit.
Gens pia flens modo, tunc ita quomodo sol renitebit,
Doctaque pectora pulchraque corpora prorsus habebit,
Pulchra, citissima, fortia, libera, deliciosa,
Sana, vigentia iamque carentia morte perosa.
Absolon indecor esset ibi decor, et coma nec non
Pes piger Asahel et manus Israel, arida Samson.
Nullaque Caesaris inscia comparis illa facultas,
Et Salomoniam nulla potentia, nulla voluptas. [60]
Non Moyses ibi sana daret sibi lumina, dentes,
Matusalas breve viveret, haec bene quaerite mentes.
Quaerite, quaerite, quaerere surgite gaudia pura,
Gaudia stantia, non pereuntia, nec peritura.
Nonne potentia fert latro gaudia de cruce flenda,
Raptus ad afflua regna vel ardua sceptrata regenda?
Sunt sua tristia nullave gaudia iuncta supernis
Confer eis, ca nil fore terrea gaudia cernis.
Illa videbimus, illa tenebimus, illa sciemus,
Gaudia coelica, qui modo lubrica singula flemus. [70]
Omnibus omnia clausa potentia perspicientur:
Membraque singula quomodo lumina constituentur.
Lumina sobria, clausa per omnia sicut aperta
Aspicient ibi, quippe Deus sibi visio certa.
Ora videbimus et penetrabimus abdita nostra
Nilque verbere; probra patescere flendo repostata.
Ille sciet tua crimina, tu sua, nilque pudebit.
Gratia gratior hinc, manus altior illa patebit.
Quo magis effera sunt tua vulnera, sive querela,
Tanto probatior et manifestior illa medela. [80]
Clausata vel omnia tunc dbi pervia, nil erit obstans.
Scis bona fingere, plura lucrabere, vox mea constans,
Orbeque fortior, ibis et ocior alite visu,
Fortis habebere secula vertere vel sine nisu.
Par superis eris, actibus hos geris, arte sequeris,
Et patris illius, O sonus hic pius! ore frueris;
Stans super aethera, sub nigra Tartara tuto videbis,
Moesta, molestaque, flenda timendaque nulla timebis.
Turba nefaria perdita gaudia nunc procul ante
Iudicium videt; hinc flet et invidet impia sanctae. [90]
Flet quia plurima stat sibi lacrimata, gaudia sanctis.
Flet quia decidit illaque perdidit ora tonantis.

Ut reprobam proba sic modo reproba turba beatam
Mutuo conspicit, illaque despicit hanc sibi stratam.
Pulcrior est olor ex merula, color albus ab atro,
Ex gemitu tonus, ex pice nix, bonus ex reprobato.
Nec bona filia matre fit anxia, nec patre natus.
Illa stat, haec ruit, hic bona fert, luit ille reatus.
Ut placet aequore nunc tibi cernere ludere pisces,
Sic apud infera nec tua viscera visa gemisces. [100]
Curre vir optime, lubrica reprime, praefer honesta,
Fletibus angere, flendo merebere coelica festa,
Luce replebere iam sine vespere, iam sine luna;
Lux nova, lux ea lux erit aurea, lux erit una.
Cum sapientia sive potentia patria tradet
Regna patri sua, tunc ad eum tua semita vadet,
Tunc nova gloria pectora sobria clarificabit,
Solvat aenigmata veraque Sabbata continuabit.
Liber ab hostibus et dominantibus ibit Ebraeus,
Liber habebitur et celebrabitur hinc iubilaus. [110]
Patria luminis inscia turbinis, inscia litis,
Cive replebitur, amplificabitur Israhelitis.
Patria splendida terraque florida, libera spinis,
Danda fidelibus est ibi civibus, hic peregrinis.
Tunc erit omnibus inspicientibus ora tonantis
Summa potentia, plena scientia, pax rata sanctis;
Pax erit omnibus illa fidelibus, illa beata,
Inresolubilis, invariabilis, intemerata;
Pax sine crimine, pax sine turbine, pax sine rixa,
Meta laboribus atque tumultibus, anchora fixa. [120]
Pax erit omnibus unica, sed quibus? immaculatis,
Pectore mitibus, ordine stantibus, ore sacratis.
Pax ea pax rata, pax superis data, danda modestis,
Plenaque vocibus atque canoribus atria festis.
Hortus odoribus affluet omnibus hic paradus,
Plenaque gratia plenaque gaudia, cantica, risus,
Plena redemptio, plena refectio, gloria plena,
Vi, lue, luctibus aufugientibus, exule poena.
Nil ibi debile, nil ibi flebile, nil ibi scissum;
Res ibi publica, pax erit unica, pax in idipsum. [130]
Hic furor, hic mala scismata, scandala, pax sine pace;
Pax sine litibus et sine luctibus in Sion arce.
O sacra potio, sacra refectio, visio pacis,
Mentis et unctio, non recreatio ventris edacis.
Hac homo nititur, ambulat, utitur, ergo fruatur.
Pax rata, pax ea spe modo, postea re capietur.
Iesus erit pius et decor illius esca beatis,
Pascua mentibus hanc sitiens ac satiatis.
Et sitiens eris et satiaberis hac dape vitae
In neutro labor; una quies, amor unus utrinque. [140]
Civibus aetheris associaberis, advena civis.

Hic tuba, pax ibi, vita manens tibi qui bene vivis.
Hic erit omnibus una fidelibus ultima coena.
Tunc cumulabitur atque replebitur illa sagena.
Denique piscibus integra pluribus, integra magnis
Glorificabitur, hic removebitur anguis ab agnis,
Scissa ruentibus, integra stantibus integritate.
Inde cremabitur, hinc solidabitur, O Deus a te,
Gens nova, grex novus, et numerus bonus ille bonorum
Ierusalem petet; hic dat, ibi metet ordo piorum. [150]
Grex erit inclytus hoc patre praeditus, hoc duce nixus,
Qui tulit omnia sanguine noxia, rex crucifixus.
Grex sacer ordine, splendidus agmine, lumine plenus,
Vivet eo duce, qui tulit in cruce, rex Nasareus.
Pastus odoribus interioribus, atque superno
Nectare dulcia protrahet ocia perpete verno.
Per sacra lilia, perque virentia germina florum
Exspaciabitur ac modulabitur ordo piorum,
Pectora plausibus atque canoribus ora parabit,
Dum sua crimina lapsaque pristina stans memorabit. [160]
Quo fuit amplior error, iniquior actio mentis,
Laus erit amplior, hymnus et altior hanc abolentis,
Unica cantio; tunc miseratio plena tonantis.
Laus erit unica pro stipe coelica praemia dantis,
Pro stipe praemia, pro cruce gaudia, pro nece vita;
Illa tenebitur, unde replebitur Israhelita.
Hic breve vivitur, hic breve plangitur, hic breve fletur.
Non breve vivere, non breve plangere, retribuetur.
O retributio, stat brevis actio, vita perennis;
O retributio, coelica mansio stat lue plenis. [170]
Quid datur? Et quibus? Aether egentibus et cruce dignis,
Sidera vermibus, optima sontibus, astra malignis.
Coelica gratia luminis omnia non modo donat,
Sed super aethera suscipe viscera tanta coronat.
Omnibus unica coelica gratia retribuetur,
Omnibus omnibus ulcera flentibus accipietur.
Tunc rosa sanguine, lilia virgine mente micabunt,
Gaudia maxima te pia lacrima te recreabunt.
Nunc tibi tristia, tunc tibi gaudia, gaudia quanta,
Vox nequit edere, lumina cernere, tangere planta. [180]
Post nigra, post mala, post fera scandala quae caro praestat,
Absque nigredine lux, sine turbine pax tibi restat.
Sunt modo proelia, postmodo praemia, qualia? plena,
Plena refectio nullaque passio, nullaque poena.
Spe modo vivitur, et Sion angitur a Babylone;
Nunc tribulatio, tunc recreatio, sceptrum, coronae.
Ergo Rachel Lea tunc patriae via, Martha Mariae,
Ira Saul David, Assyrii Iudith, Achab Eliae
Cedet, et omnia mitibus obvia, spes speciei,
Semina fructibus et sonus actibus, umbra diei. [190]

Qui modo creditur, ipse videbitur atque scietur,
Ipse videntibus atque scientibus attribuetur.
Plena refectio, tunc pia visio, visio Iesu;
Hunc specularitur, hoc satiabitur Israel esu,
Hoc satiabitur, huic sociabitur in Sion arce.
O bone Rex, ibi nullus eget tibi dicere, ?Parce.?
Cor miserabile, corpus inutile non erit ultra,
Nulla cadavera nullaque funera, nulla sepulcra;
Quodque beatius est, mala longius omnia fient.
Ob tua crimina, iam tua lumina non madefient, [200]
Flendaque gaudia blandaque praelia carnis abibunt.
Fraus, probra, iurgia, quid moror? omnia prava peribunt,
Nulla gravamina, iam cruciamina nulla timebis:
Nulla nefaria, nulla nocentia, nil grave flebis.
Quae cruce se terit, haec caro flos erit, haecque favilla
Non erit amplius, unde sit anxius ille vel illa.
Nec stipe pascere, nec prece flectere, quem quis egebit,
Nec lue perditus aut nece territus aut cruce flebit.
Flendo merebere gaudia sumere, sumere vitam
Nec stipe, nec prece, nec lue, nec nece, nec cruce tritam. [210]
Coelica copia, coelica gloria compatefiet,
Lux nova mentibus, et Deus omnibus omnia fiet.
Gens bene vivida vitaque florida, fons David undans
Lux erit aurea, terraque lactea, melle redundans.
Lux ea vespere, gens lue funere vita carebit.
Iesus habebitur, ipse tenebitur, ipse tenebit.
Lux erit illius, illius unius esca benignis,
Absque cibo cibus his proprie quibus est cor ut ignis.
Hunc specularimur, et saturabimur hunc specularando,
Cum chorus infimus, astra replebimus agmine sancto. [220]
Spe modo nitimur, ubere pascimur hic, ibi pane.
Nox mala plurima dat, dabit intima gaudia mane,
Gaudia passio, regna redemptio, crux sacra portum,
Lacrima plaudere, poena quiescere, terminus ortum,
Iesus amantibus afferet omnibus alta trophaea;
Iesus amabitur atque videbitur in Galilaea.
Mane videbitur, umbra fugabitur, ordo patebit,
Mane nitens erit, et bona qui gerit ille nitebit.
Tunc pia sentiet auris et audiet, ?Ecce tuus Rex.
Ecce Deus tuus, ecce decor suus hic stat, abit lex.? [230]
Pars mea, Rex meus, in proprio Deus ipse decore
Visus amabitur, atque videbitur auctor in ore.
Tunc Iacob Israel, et Lea tunc Rachel efficietur.
Tunc Sion atria pulchraque patria perficietur.
O bona patria, lumina sobria te specularantur,
Ad tua nomina, sobria lumina collacrimantur;
Est tua mentio pectoris unctio, cura doloris,
Concipientibus aethera mentibus ignis amoris.
Tu locus unicus illeque coelicus es Paradisus.

Non ibi lacrima, sed placidissima gaudia, risus. [240]
Est ibi consita laurus et insita cedrus hysopo;
Sunt radiantia iaspide moenia, clara pyropo.
Hinc tibi sardius, inde topazius, hinc amethystus;
Est tua fabrica concio coelica, gemmaque Christus,
Lux tua mors crucis, atque caro ducis est crucifixi.
Laus, benedictio, coniubilatio personat ipsi.
Dos tibi florida gemmaque lucida Rex Nasareus,
Iesus homo-Deus, annulus aureus, hortus amoenus,
Ianua, ianitor, ipseque portitor ipseque portus.
Ipse salutaris est tibi lucifer, arrha-vir, ortus. [250]
Tu sine littore, tu sine tempore, fons modo rivus,
Dulce bonis sapis, estque tibi lapis undique vivus.
Ipse tuus Deus et lapis aureus est tibi murus,
Inviolabilis, insuperabilis, haud ruiturus.
Est tibi laurea, dos datur aurea, sponsa decora,
Primaque principis oscula suscipis; inspicis ora,
Candida lilia viva monilia sunt tibi sponsa;
Agnus adest tibi sponsus, ades sibi tu speciosa;
Pax tua praemia conditor atria, crux sacra portae,
Ars tua plaudere, munera vivere iam sine morte. [260]
Tota negocia cantica dulcia, dulce sonare,
Tam mala debita, quam bona praebita coniubilare.
Sors tua gaudia sine carentia, nil dare triste,
Lex tua psallere, gloria dicere, Laus tibi Christe.
Urbs Sion urbs bona, patria consona, patria lucis,
Ad tua gaudia corda soles pia ducere dulcis.
Ierusalem, pia patria, non via, pulcra platea,
Ad tua munera fit via dextera Pythagoraea.
Urbs Sion aurea, patria lactea, cive decora,
Omne cor obruis, omnibus obstruis et cor et ora. [270]
Nescio, nescio quae iubilatio, lux tibi qualis,
Quam socialia gaudia, gloria quam specialis.
Laude studens ea tollere mens mea, victa fatiscit.
O bona gloria, vincor in omnia laus tua vicit.
Sunt Sion atria coniubilantia, martyre plena,
Cive micantia, principe stantia, luce serena.
Sunt ibi pascua mitibus afflua praestita sanctis.
Regis ibi thronus agminis et sonus est epulantis,
Gens duce splendida, concio candida vestibus albis;
Sunt sine fletibus in Sion aedibus, aedibus almis. [280]
Sunt sine crimine, sunt sine turbine, sunt sine lite,
In Sion arcibus editioribus Israhelitae.
Pax ibi florida, pascua vivida, viva medulla;
Nulla molestia, nulla tragoedia, lacrima nulla.
O sacra potio, sacra refectio, pax animarum;
O pius, O bonus, O placidus sonus, hymnus earum.
Sufficiens cibus est Deus omnibus ipse redemptis,
Plena refectio propria visio Cunctipotentis.

Eius habent satis, his tamen est sitis eius anhela,
Absque doloribus, absque laboribus, absque querela. [290]
Huic magis, huic minus, ille patens sinus est deitatis,
Plurima mansio stat, retributio plurima patris.
Luna minoribus ante fit ignibus et sibi Phoebus,
Praeest ea noctibus hiique fretantibus, ille diebus.
Cernis in aethere plus renitescere sidere sidus;
Sic mediocria summaque praemia credito fidus.
Urbs Sion inclyta, gloria debita glorificandis,
Tu bona visibus interioribus intima pandis,
Intima lumina, mentis acumina te speculantur,
Pectora flammea, spe modo, postea sorte lucrantur. [300]
Urbs Sion unica, mansio mystica condita caelo,
Nunc tibi gaudeo, nunc mihi lugeo, tristor, anhelo.
Te, quia corpore non queo, pectore saepe penetro;
Sed caro terrea terraque carnea, mox cado retro.
Nemo retexere, nemoque promere sustinet ore,
Quo tua moenia, quo capitolia plena nitore;
Id queo dicere, quomodo tangere pollice coelum,
Ut mare currere, sicut in aere figere telum.
Opprimit omne cor ille tuus decor, O Sion, O Pax;
Urbs sine tempore, nulla potest fore laus tibi mendax. [310]
O nova mansio, te pia concio, gens pia munit,
Provehit, excitat, auget, identitat efficit, unit.
Te Deus expolit, angelus excolit, incolit ordo,
Cui cibus additur, et sonus editur a decachordo;
Florida vatibus, aurea patribus es duodenis,
Clara fidelibus esurientibus hic, ibi plenis;
Sunt tibi lilia, pura cubilia virginitatis,
Est rosa sanguine, purpura lumine sobrietatis;
Teque patrum chorus ornat, et est torus immaculatus,
Sacræque victima sacræque lacrima, poena reatus. [320]
Rex tibi praesidet et tua possidet atria magnus,
Qui patris unicus est leo mysticus, et tamen agnus.
Rex tibi filius unicus illius ille Mariae,
Stirps sacra virginis, auctor originis osque Sophiae.
Hic sapientia linguaque patria, patria dextra.
Continet arbiter omnia sub, super, intus et extra,
Astra regit Deus, astra cinis meus audet in illo,
Qui quasi propria continet omnia facta pugillo.
Cum patre filius atque paraclitus aequus utrique,
Omnia continet, omnibus eminent, omnis ubique. [330]
Hunc bene quaerimus, ergo videbimus, immo videmus.
Hunc speculabimur, hoc satiabimur, hunc sitiemus.
Cernere iugiter atque perenniter ora tonantis
Dat lucra iugia, perpetua, dat lucra sanctis.
O sine luxibus, O sine luctibus, O sine lite,
Splendida curia, florida patria, patria vitae,
Urbs Sion inclyta, patria condita littore tuto,

Te peto, te colo, te flagro, te volo, canto, saluto.
Nec meritis peto, nam meritis meto morte perire,
Nec reticens tego, quod meritis ego filius irae; [340]
Vita quidem mea, vita nimis rea, mortua vita,
Quippe reatibus exitialibus, obruta, trita.
Spe tamen ambulo, praemia postulo, speque fideque,
Illa perennia postulo praemia nocte dieque.
Me Pater optimus atque piissimus ille creavit,
In lue pertulit, ex lue sustulit, a lue lavit.
Spes mihi plurima, spes validissima stat, stet in ipso,
Qui sua lumina post tua crimina praebet abisso.
Dum sua suppleo robora, gaudeo; dum mea, ploro,
Cum sibi gaudeo, tum mihi defleo, flere laboro. [350]
Dum sua cogito viscera, suscito gaudia cordis;
Dum mea sordida, mens iacet algida, conscia sordis.
Magna potentia, maxima gratia laxet iniquo
Magna piacula, maxima vincula daemone victo,
Gratia coelica sustinet unica totius orbis
Parcere sordibus interioribus, unctio morbis;
Diluit omnia, coelica gratia, fons David undans
Omnia diluit, omnibus affluit, omnia mundans.
O pia gratia, celsa palatia cernere praesta,
Ut videam bona festaque consona, coelica festa. [360]
Non animo coquar aut sequar aut loquar omne profanum;
Iungar habentibus aethera civibus, et sequar agnum.
Sim lue pectoris intro carens, foris hoste, labore,
Frigore, grandine, carne, libidine, morte, timore.
O sine crimine vel sine turbine, patria coeli,
Te reus ardeo (plus loquar audeo mente fideli)
O mea spes, mea tu Sion aurea, clarior auro,
Agmine splendida, stans duce, florida perpete lauro.
O bona patria, num tua gaudia teque videbo?
O bona patria, num tua praemia plena tenebo? [370]
Dic mihi, flagito, verbaque reddito, dicque, ?Videbis.?
Spem solidam gero; remne tenens ero? Dic: ?Retinebis.?
Plaude, cinis meus, est tua pars Deus, eius es et sis.
Rex tuus est tua portio, tu sua; ne sibi desis.
Mens mea, mens rea, non tibi pars ea iam rapietur;
Est tibi lacrima pars erit optima, posce, feretur
Optima portio, plena refectio, pax rata mentis,
Visio numinis oraque luminis omnipotentis.
Huic sitis intima sanctaque lacrima spirat, anhelat,
Flendo fit hostia, flet sua noxia, flendoque velat, [380]
Membra gravans gravat, acta, cor, os lavat et levat aequae,
Despicit extima, pulsat ad intima nocte dieque
Se flet et improbat, angit, agit, probat, est sibi fornax;
Flendo cor excitat atque reclamitat: ?O Sion, O Pax.?
Est lacrimantibus, esurientibus, exanimatis,
Pneuma, refectio, vivificatio, visio Patris.

O sacer, O pius, O ter et amplius ille beatus
Cui sua pars Deus; O miser, O reus hac viduatus.
Omnis et unica gloria coelica, conditor unus,
Muneris est dator, ipse poli sator ipseque munus. [390]
Cor fovet illius, illius unius ora videre,
Agmina cernere, praemia sumere, lumen habere.
Gens pia vocibus, impia gressibus, invida morum,
Cur male vivitis et bona perditis illa bonorum?
Gens adamantina, saxea germina, germina dura,
Quid bona spernitis atque requiritis interitura?
Gens male provida turbaque turbida turbine mortis,
Gens foris actibus introque cordibus orba retortis,
Quid retro ceditis illaque spernitis intima dona?
Manna relinquitis atque recurritis ad Pharaona. [400]
Cur ea quaeritis, unde peribitis, unde ruetis?
Cur pereuntia fine, ruentia morte tenetis?
Turba theatra, turba phrenetica, quo properatis?
Quo rea pectora, quo rea corpora praecipitatis?
Quid, rogo, spernitis ante requiritis ire retrorsum?
Perdita gens satis, ad scelus os datis, ad bona dorsum.
Fluxa manentibus, obruta stantibus, ultima primis,
Cur homo praeficis altaque despicias, omnis in imis?
Surge, revertere, tende resurgere, tende reverti,
Pande reum reus; ultor adest Deus, ultor operti. [410]
Detege vulnera, detege funera quatruiduana,
Vulnera detege flendoque contege, percute sana;
Gens Babylonia surgite noxia gaudia flere,
Flendo repellere pulsaque tergere, tersa cavere.
Hora novissima, lux venit ultima, crimina torrens,
Grata sed efferata, blanda sed aspera, clara sed horrens.
Imminet ultio, mors, tribulatio, qualis? amara,
Luxque iacentibus evigilantibus horrida clara.
Qui modo sustinet, arbiter imminet ille, sed ille
Versibus editur atque retexitur ore Sibyllae. [420]
O tremor omnibus igne ruentibus, his quoque coelis.
Rex venit ocus, hunc tremet impius atque fidelis.
Hoc duce praemia, iudice gloria percipietur;
Hoc quoque vindice fraus ruet, indice culpa scietur.
Mitis atrocior, agnus acerbior, alter at idem
Ipse videbitur et famulabitur aether eidem.
Aetheris agmina summaque culmina concutientur;
Aether, humus, mare tunc sonitum dare conspicientur.
Celsa cacumina sunt simul agmina celsa ruenda,
Summa vel infera, sol, mare, sidera concutienda. [430]
Qui modo conticet, ut bene iudicet, ille tonabit;
In mala rugiet, in mala saeviet, in mala stabit.
Blandus amantibus, efferus hostibus aspicietur;
Hinc revocabilis, intolerabilis inde feretur.
Unius ipsius, his gravis, his pius (O stupor ingens)

Vultus habebitur, his miserebitur, illa refringens.
Longanimis, bonus, ille ferens onus hic reproborum,
Tunc mala puniet ipseque muniet acta bonorum.
Hunc meritum teret, hunc pietas feret unica patris,
Nec sibi debita, sed sibi praebita gratia gratis. [440]
Cum via sordeat, actio langueat una duorum,
Hic reprobabitur, ille merebitur alta polorum.
Cum via lubrica, cum sit et unica causa duobus,
Alter amabitur, alter habebitur hostis et orbis.
Plurima pluribus immo vel omnibus hic fit abyssus,
Quod bene sumitur, hic bene pellitur, ille remissus,
Impenetrabilis, irreserabilis, hic labyrinthus.
Nos bona corporis, aspicimus foris; auctor at intus.
Corda Deus pia scit, negat impia, iustus utrisque.
Quisque tremat sibi, gaudeat et tibi, Gratia, quisque. [450]
Quisque scelus fleat atque tremens eat, et tremebundus.
Cras ruit ordine, qui stat in agmine nunc quasi mundus.
Omnia qui regit, hos premit, hos legit omnipotens Rex.
Est hominis via nunc mala, cras pia, nunc rosa, cras fex.
Mox rosa fit rubus, ipseque cras lupus haeret ovili.
Os homo, cor Deus inspicit, est reus huic, bonus illi.
Facta tremat sua quisque, Deus, tua viscera fidat,
Fidat, et impia fedaque gaudia flendo relidat.
Ludite, ludite, corpore sospite, gens Babylonis,
Ludite, cordibus ad bona segnibus, ad mala pronis. [460]
Lux venit ultima quae procul optima vestra fugabit,
Vestra palatia, gazophylacia vestra cremabit.
Rex veniet pius, et furor ipsius, absque furore,
(O tremor intimus) his rigidissimus, his pius ore.
Virga ruentibus ordine mentibus, adveniet rex,
Stantibus ordine mitior, et sine vindice iudex.
Iudicium tulit esseque pertulit ante Pilatum;
Iustus id exeret, id tulit, inferet id toleratum.
Virgine rex satus, ipse dator datus, ipse patebit.
Cur morulas paro? Carne satum caro cuncta videbit. [470]
Turba nefaria cernet et impia quem crucifixit,
Cui bene vocibus improperantibus, heu maledixit.
Fructus in horrea tendet, et area discutietur,
Sumet in omnia secula gaudia cui modo fletur.
Gens ruet impia, pars Babylonia nata perire;
Cedet ad aethera pacis, ad infera filius irae.
Tunc cumulabitur atque replebitur illa gehenna,
Agmine criminis atque libidinis agmine plena.
Huic ibi mitius, huic erit acrius, hinc fuga nulla.
Deinde remissio sive redemptio non erit ulla. [480]
Hic mala plangite, caetera quaerite, vos genus Evae;
Hic dolor utilis, ordo parabilis hic, ibi ?Vae, vae?.
Fraus ibi vapulat et tumor eiulat, at sine fructu.
Flet petulantia, luget inertia perpete luctu.

Cor variabile maeret inutile, plorat amarum,
Fit sine se, sine spe, sine nomine gens tenebrarum.
Quos Veneris modo, pessima postmodo flamma gehennae,
Torret, agit, terit, his furit, hos ferit, ultio poenae.
Pectora crimine, membra libidine, torrida torret,
Falsiloquos premit, in tumidos fremit, omnibus horret. [490]
Innovat et necat, integrat et secat, ut moriantur
Non morientia corpora, stantia non statuuntur,
Frigus ut ardeat, ignis ut algeat, idque petatur
Hunc fugientibus, hunc repetentibus id fugiatur.
Mors ibi plurima, flamma nigerrima, lux tenebrosa,
Singula tangere, non pede paupere, non queo prosa;
Ut nequit edere vox, homo prodere laeta bonorum,
Sic nequit edere vox, homo prodere moesta malorum.
Cui dolus est modo, tortio postmodo dura doloris,
Tortio turpia mentis, et impia puniet oris, [500]
Ut flagra scilicet ultio duplicet in mala gesta,
Pectora devoret ossaque perforet intus et extra.
Audiat hoc pius ut stet, et impius ut cito surgat.
Stare timor creat huncque statu beat, hunc lue purgat.
Poena iacentibus inferet auribus ultima sensum,
Veraque lacrima plectet ad ultima cor reprehensum,
Quos scelus alligat hic, ibi colligat ultio plectens,
Mollia mollibus, improbioribus improba nectens.
Nunc levis actio, tunc ligat ultio sordidiores
Sordidioribus, improbioribus improbiores. [510]
Criminis agmina quomodo sarcina stricta ligantur,
Et, quia sunt sine fructificamine, ligna cremantur.
Sunt sine fructibus interioribus, arida ficus,
Ramus inutilis, immo cremabilis, utpote siccus.
Sunt caro terrea terraque carnea, grex reproborum,
Prava creatio, mixta ligatio fasciculorum,
Postmodo fletibus, hic modo risibus excipiuntur.
Mortis in ignibus inque doloribus haud moriuntur.
Quantaque crimina sunt, cruciamina tanta malignis;
Cum mala plurima, tum duo pessima frigus et ignis, [520]
Sed neque levius est neque mitius illud ab isto;
Corpora cordaque crux premit, utraque vindice Christo.
Temporis hic focus est ad eum iocus umbraque dictus.
Est levis ignibus iste perennibus, et quasi pictus.
Hic ita plurimus, hic ita maximus ignis habetur,
Ut neque fluctibus aequoris omnibus opprimeretur.
Frigora sunt ea tanta quod ignea sarcina montis
Inde gelasceret; haec mala perferet actio sontis.
Lumina, tempora, frons, labra, pectora, viscera, mammae,
Os, gula, mentula cruraque pabula sunt ibi flammae. [530]
Flent ibi lumina, flent sua crimina transita pridem,
Foetor et horridus, et grave foetidus horror ibidem.
Visio daemonis illaque Gorgonis ora rigescunt;

Omnibus omnia foeda vel impia facta patescunt.
Gens mala vermibus haud morientibus instimulatur,
Atque draconibus igne flagrantibus excruciat.
Vermis in ignibus ille realibus est ita vivens,
Sicut in aequore piscis, et haec fore sic, lego scribens,
Crux, flagra, malleus, ignis et igneus est ibi torrens.
O caro, nox ibi densa manet tibi, lumen abhorrens. [540]
Nox simul omnibus est habitantibus in regione
Mortis. Homo geme, plange, dole, treme, terrea pone.
Ignea vincula denique singula membra catenant,
Corpora lubrica membraque scaenica vincula frenant.
Stat cruce triplice gens rea, vertice mersa deorsum,
Ora tenet sua dorsa simul sua versa retrorsum,
Sunt super horrida nam lue sordida, crura pedesque,
Inferius caput. Haec mala sunt apud infera certe.
Gens rea, plangite non ego, credite, talia fingo.
Haec noto paucula (non scio singula) plura relinquo. [550]
Sermo ratus meus, ut clibanum Deus ignis iniquos
Ponet; id astruit, hos David innuit orbis amicos.
Collige, mens mea, quam gravis est ea flamma furoris:
Hic clibani calet, haud clibanus solet esse caloris.
Volvito pectore cur clibanus fore dicitur ignis.
Mens pigra, mens vana, disce timens flagra parta malignis.
Si mala suggeris hic, ibi redderis ipsa tibi fax,
Ipsa cremans eris, ipsa cremaberis ignea fornax.
Heu lacrimabile, vae miserabile, mens mea clama,
Non ibi lucida, crede, sed horrida, sed nigra flamma, [560]
Quae tamen emicat et mala duplicat igne micante,
Nam patet huic tua poena, tibi sua luce nigrante.
Ultio pectora frigore, corpora concremat igne;
Utraque pars ruit in scelus, hoc luit utraque digne,
Quod gravioribus iste reatibus est cruciatus,
Dicit homo-Deus illeque Iob meus, ille probatus.
Qui male praeminet ultroque sustinet interiores,
Ut Deus astruit, in tenebras ruit exteriores.
Hic nisi fles, ibi fletus erit tibi denteque stridor.
Fumus ab ignibus hunc cremat editus, hunc gravis algor. [570]
Sana probatio quod cruciatio frigoris, ignis,
Sit pereuntibus atque luentibus acta malignis.
Iob quoque pagina, si sacra carmina Iob bene signes,
Hos ait incitus a nive transitus urget ad ignes.
Testis et hic ratus; ergo stili latus est mihi tectum,
Rege, satellite, principe, milite, quod bene septum.
Quomodo praemia, sic flagra iugia, regna piorum,
Regna perennia, perpetua flagra malorum.
His decor amplior, his dolor auctior est sine fine.
Pars habet aethera, perditur altera strata ruinae. [580]
Corpora lubrica, corda tyrannica percruciantur;
Frigore grandinis haec, face fulminis illa cremantur.

Arctat, arat, terit, angit, agit, ferit illa gehenna,
Vi, cruce, pondere, frigore, verbere, perpete poena.
Est ibi, credite, crux sine stipite, mors sine morte,
Vox sine carmine, lux sine lumine, nox sine nocte.
Non ibi publicus arbiter Aeacus aut Rhadamanthus;
Non ibi Cerberus aut furor inferus, ultio, planctus.
Non ibi navita cymbaque praedita voce Maronis;
Sed quid? adustio, nox, cruciatio, mors Babylonis. [590]
Non tenet Orphea, lex data Typhea fortia lora,
Non lapis hic gravis aut lacerans avis interiora.
Poena nigerrima, poena gravissima, poena malorum,
Mens male conscia cordaque noxia, vermis eorum.
Caeditur invida mens, caro sordida membraque lena,
Perpete vulnere, perpete sulphure, perpete poena.
Assur ibi tremit et sua gens gemit, esca draconis;
Post sua lilia perdita, filia flet Babylonis.
Quam male florida, quam sibi fulgida, quam stetit aucta,
Tam modo marcida, tam iacet horrida, tam labefacta. [600]
Est meretrix ea facta sibi dea, plena venenis;
Subdita sordibus extitit, omnibus est quoque poenis.
Dulce mel illius, immo fel ipsius, ore biberunt,
Qui modo lubrica sive volatica gaudia quaerunt,
Qui pereuntia lucra, ruentia regna, perenni
Anteferunt male, qui fatuo sale sunt sibi pleni.
Vina cupidinis atque libidinis illius hausit
Turba nefaria cui Babylonia sidera clausit.
Vertitur alea; quam fuit antea deliciata,
Tam cruciatibus asperioribus est modo strata. [610]
Quid modo noscitur aut fore cernitur illa favilla?
Illa peraruit illaque corrui, et ruit illa.
Illaque Iezabel, illa tonans Babel ore rebeli
Ivit in infera; plaudite sidera, psallite coeli!
Quae male creverat auctaque dixerat, ?Est meus orbis!?
Se quoque perdidit, occidit, occidit in loca mortis.
Terra profundior ac tenebrosior est ea terra;
Gens ibi flet rea, sed nimis est ea lacrima sera.
Terra nigredine terraque turbine mortis operta;
Mors ibi plurima certa que lacrima, passio certa. [620]
Illa tragoedia durat in omnia secula, durat,
Cum dolor ubera, tortio viscera, flamma cor urat.
Clamor ibi tacet, horror ibi iacet umbraque mortis;
Fert ibi crimina, fert cruciamina fortia fortis.
Corda potentia sunt patientia flagra potenter.
Ardet edax gula linguaque garrula crapula, venter,
Tortio plurima constat et intima poena malignis,
Plurima tortio, plurima passio, plurimus ignis.
Undat ibi niger ignis et impiger excruciare,
Corda nefaria luxuriantia membra cremare. [630]
Nox mala duplicat et Stygis emicat olla vaporans,

Flamma nigerrima torret et intima, nil ibi rorans.
Planctibus insonat, ignibus intonat unda camini;
Non ea tristia, non querimonia subdita fini.
Ignea flumina, nigra volumina flamma retorquet;
Brumaque torrida flammaque frigida pectora torquet.
Vermis edax scatet et puteus patet altus abyssi.
Sunt ibi pectore, sunt ibi corpore quique remissi.
Ludite, vivite foenore divite, gens aliena!
Vos caro decipit hic, ibi suscipit illa gehenna. [640]
Non ibi visio, non ibi mansio luce repleta,
Non locus ordinis aulaque luminis arvaque laeta.
O Maro falleris hic ubi conseris arva piorum;
Elysios ibi non reperis tibi, scriptor eorum.
Musa poetica, lingua scholastica, vox theatralis,
Haec quia disseris et male falleris, et male fallis.
Fulgurat ignibus haud radiantibus illa gehenna;
Plena nigredine plenaque turbine plenaque poena.
Plena libidinis ac vitiaminis est famulabus,
Exilientibus hinc, recidentibus huc animabus. [650]
Quos vomit hos vorat undique perforat, undique pestes,
Vitaque mortibus est venientibus una superstes.
Uritur inguinis atque libidinis ignis in igne,
Uritur, uritur; ista rependitur ultio digne.
Qui male tollitur hic, ibi plectitur actus ad imum;
Tunc loca pessima, tunc tenet infima, qui modo primum.
Qui laniat, capit, excruciat, rapit, hic rapietur,
Dilaniabitur, excrucietur, arripietur.
Quos modo fictio, tunc premit ultio, quos probra moeror,
Quos Venus ustio, quos gula tortio, quos lucra terror. [660]
Dum licet auribus haec vigilantibus accipiatis,
Qui lucra conditis, in lucra curritis, ad lucra statis.
Gens cita pascere viscera viscere carneque carnem,
Qui tumidis satis exiguis datis heu! neque panem.
Est modo Lazarus hic, ibi Tartarus, et gula pridem
Ebria potibus, ebria pastibus ardet ibidem.
Dives obit sine spe, sine nomine dives, (egenus
Nomine Lazarus) unde flet inferus, est modo plenus.
Dives aquam petit, esuriens metit ubera plena;
Gratia fletibus, ebrietatibus est modo poena. [670]
Post sua funera dives ad infera, pauper ad astra.
Qui flet in ulcere gaudet in aethere, flet gula pasta.
Stillula quaeritur et gula plangitur oraque sicca.
Non data stillula. Cur? quia parvula non data mica.
Qui minus haud dedit ad minimum redit ille petendum.
Ad phialas stetit et fluvium petit haud tribuendum.
Gratificans ape vina, dapes dape, vesteque vestes,
Fert sua crimina, fert cruciamina, fert modo pestes.
Flos ruit et decus in Stygium specus, in specus atrum.
Flos quasi flos fuit; enituit, ruit ad cruciatum. [680]

Cui fuerat minus huic Abrahae sinus, huic paradisus;
Cui magis ustio, lacrima, tortio poenaque, risus.
Nunc ubi pallia? Nunc ubi prandia? Nunc ubi coena?
Pallia, prandia sunt fugientia; stat sibi poena.
Purpura transiit escaque finii; ultio restat.
Restat et acriter, immo perenniter illa molestat.
Flamma, fames, sitis, ultio divitis extat egentis,
Pro grue, pro sue, pro dape, pro lue, pro face ventris.
Grus, lepus, ostrea vel caro taurea, iuncta suillae,
Faxque cupidinis, alea criminis et iocus ille, [690]
Maneque prandia, sero cibaria praeterierunt;
Luce tyrannica nocteque lubrica facta ruerunt.
Ille vir affluus, ille vir efferus illeque multus
Est apud infera, fert ita littera sacra, sepultus.
Aure capescite, mente recondite talia, dites:
Tollite saucia, ferte iacentia, pascite mites,
Hos stipe pascite qui prece divite vos bene pascant,
Ne vel egentia vel sitientia membra labascant.
Condite mentibus, edite moribus, edite factis,
Quaeque fides pia clamat, amat via sobrietatis. [700]
Mente reponite, vocibus edite, re date rectum:
Sitis egentibus esca, viantibus atria, tectum.
Vos date vestraque; vult Deus utraque, gaudet utrisque;
Se domino sua pauperibus lucra det bene quisque.
Multa quid astruo? Iam simul instruo vos ego mecum.
Demus egentibus ima gerentibus optima secum.
Qui dedit omnia Christus ad ostia nostra gemiscit;
Indiget, eiulat, ultima postulat, ?huc date? dicit.
Nemo dat, indiget. Ergo quid? Exiget ipse negatum.
Tollimus ebria gens, modo gaudia, post cruciatum. [710]
Ecce peculia lueraque grandia condis, Avare,
Nec numerum geris hic, quia pauperis est numerare.
Impia bestia, cernis ad ostia plangere Christum,
Esurientibus et sitientibus hic modo mixtum.
Hinc tibi Lazarus indeque Tartarus, hic fugis illum.
Pasce, fer, aspice, ne reus abiice corde pusillum.
Terrea tu sibi, pauper homo tibi coelica praestat.
Pane Deum dabit; hic obit, hic abit, hic tibi restat.
Terrea gloria, terrea copia plena favillae.
Gloria corrui et status aruit illius ille. [720]
Audiat auribus interioribus, audiat orbis.
Orbis ut orbita vertitur incita turbine mortis;
Praeterit et perit et nebulam gerit orbis amoenum.
Tollitur ocius ipse vel ipsius omne serenum.
Orbis honor levis est, atomus brevis, et breve festum;
Nil dat amabile, nil amat utile, ridet honestum.
Hosteque pectoris hosteque corporis intus et extra,
Horruit aridus, aruit horridus et sua festa.
Orbis amor perit atque suos terit orbis amantes,

Et sua gaudia, gaudia tristia vera putantes. [730]
Evigilabimus an remanebimus in lue mundi,
Quem patet ignibus, alluvionibus, hoste retundi?
Quid vaga, quid rea corda colunt ea quae nihil extant,
Quae breve plaudere, non breve plangere, post breve praestant?
Cur caro proximus ignis et intimus hostis amatur?
Carnis amor perit; est rosa, fex erit; ergo spuatur.
O caro candida, post breve foetida plenaque fecis,
Flos modo, mox fimus, et fimus infimus, unde tumescis?
O caro carnea iam, modo glarea, postmodo vermis;
Nunc homo, cras humus, istud enim sumus. Unde superbis? [740]
O caro debilis, O cito labilis, O male mollis,
Quid petis ardua, quid tibi cornua ferrea tollis?
Quid tibi crapula milleque fercula milleque pastus?
Res lue proflua vivaque mortua, cur tibi fastus?
Unde superbia? Fex tua gloria; morte remissa.
Fex tua prandia, fex tua gaudia, fex es et ipsa.
Quid tibi balnea vestis et aurea? Quid tibi venter?
Culta licet caro, semper eris caro, nec caro semper.
Post hominem cinis es, caro desinis esse, putrescis.
Vis tibi quantula sit docet urnula massaque fecis. [750]
O caro lactea, nunc rosa, postea sarcina vilis,
Flos tibi corruet et rosa defluet haec iuvenilis.
Quae modo florida, cras erit horrida plus loquor, horror,
Horror amantibus horror et hostibus, omnibus horror.
Cras eris horrida, cras eris arida, vilis, amara,
Tu modo candida, tu modo florida, tu caro cara.
Tristia replico, defluet illico forma decoris,
Illico defluet, illico corruet, hic nitor oris.
Plurima quid sequor? Illa caro, decor ille peribit,
Haec Venus, hic calor, ars ea seu valor ibit, obibit. [760]
Quid caro labilis aut quid inutilis est homo? Coenum.
Quid, rogo, carnea gloria? Glarea. Quid rosa? Foenum.
Carnea gloria carnis et omnia, carne vigente,
Sunt quasi stantia, deficientia deficiente.
Cur homo nascitur aut puer editur? Ut moriatur.
Exit in aera, sustinet aspera, migrat, humatur.
Glarea labilis, aura volatilis est homo natus.
Mane stat aggere, nec mora, vespere fertur humatus.
Qui modo flos fuit, in spacio ruit unius horae.
Mox rapitur, licet ingenio micet atque decore. [770]
Fit cinis infimus, ille probissimus et preciosus,
Irreparabilis, irrevocabilis, officiosus.
Gleba reconditur atque recluditur hospite tumba.
Laus stat imaginis umbraque nominis, immo nec umbra.
Vir subit Aethera, si bene; Tartara, si male gessit.
Corpus humi iacet, ars perit, os tacet, aura recessit.
Fex fit, homo fuit, hunc et amans spuit, horret amatus,
Nosseque denegat, instat ut obtegat ocium artus,

Instat ut efferat, et flet et imperat et parat urnam,
Nec triduum gemit; heu! lacrimam premit ungue diurnam. [780]
Mox feretrum vehit aut feretrum praeit aut subit orans;
Denique planctibus exequialibus it quasi plorans.
Flens it, ovans redit; ut tumulo dedit ossa, recessit;
Cessit amor pius, ut manus illius afflua cessit.
Occidit, occidit hic ubi perdidit aes et amicum
Qui sibi riserat; aeris amans erat, O cor iniquum!
Ille probissimus, ille potissimus, ille vir, ille,
Ille quid est, precor, illius et decor? urna favillae.
Pulcher, amabilis, irreparabilis, unicus, aptus
Instar aquae fluit, e medio fugit illico raptus. [790]
Occidit ut pecus et decor et decus omne repente,
Et calor et color alget, abit dolor inde iuventae.
Cur morulas paro? Cara iacens caro, fex es, humaris,
Esse quod es sinis; in cineres cinis extenuaris.
Quid fluitat cibus et gula potibus undat et escis?
Pasta cibus cibus es caro, vermibus, atque putrescis.
Est tua cernere pallida funere membra vel ora
Funere pallida, sensibus algida, seque minora.
Flava vel aurea, quam per eburnea colla rotabas,
Caesaries iacet, et cor et os tacet, unde tonabas. [800]
Lumina visibus auris et auribus, os caret ore,
Nasus odoribus et cor amoribus, ossa calore.
Ad mala pes citus ac oculus situs in muliere
Collaque lactea, brachia cerea computruere.
Cerea brachia tam specialia quam speciosa,
Membraque lubrica continet unica parvaque fossa.
Candidus antea dens, labra flammea, flos faciei
Et gena lucida sunt modo putrida, pars saniei.
Nunc ubi pocula, nunc ubi fercula, fercula mille?
Flos ubi primulus et rubicundulus est color ille? [810]
Vox ubi fractior, illecebrosior est ubi risus,
Sermoque lubricus atque phreneticus in probra visus?
Nunc ubi baltheus, annulus aureus, aurea vitta?
Patria nomina nunc ubi culmina sunt proavita?
Rege caro sata vermibus est data factaque vermis;
Regibus edita rebus et obsita, nunc es inermis.
Corpus amabile nunc es inutile corpus, et atrum;
Morte resolveris atque cadaveris es simulacrum.
Terrea gloria nunc quasi lilia, cras quasi ventus:
Pulchra fugit modo tempore postmodo morte iuventus. [820]
Splendida pectora, splendida corpora corpus habentur,
Utque senilia sic iuvenilia busta videntur.
Mox puer interit ut rosa deperit edita vere,
A valido vigor, eripitur nitor a muliere.
Lyncea lumina mentis acumina si quis haberet,
Fellea dulcia pulchraque turpia, credo, videret;
Corpora candida, pectora vivida, membra venusta

Ossaque regia sint modo qualia, consule, busta.
Vociferantia seque minantia busta loquuntur:
?Primus et ultimus, altus et infimus, hic capiuntur.? [830]
Est homo res levis, est homo res brevis, est homo non ens;
Est homo glarea terraque terrea mente reponens.
Est homo flosculus atque statunculus est animatus.
Hunc vegetat, fovet, implet, agit, movet, ad breve flatus.
Hic ubi descriit ossa vir interit, est caro sordens;
Est caro carnibus una vel omnibus amplius horrens;
Mortua vilior, aegra remissior, est caro nostra,
Quam caro caetera, sicque cadavera nulla reposta.
Verme cito scatet atque (satis patet) aegra dehiscit,
Moxque per aspera, per flagra, per fera quaeque fatiscit. [840]
Quod cito morbida, quod cito sordida fiat, omitto;
Quod cito putrida, quod cito tabida, dicere vito.
Adde quod horrida morte quod hispida quod fera plus est,
Foetida plus olet, aegra magis dolet, illico pus est.
Non tibi funere sive cadavere de pecuali;
Vel metus ingruit aut febris irruit, ex sociali.
Caesus iter secus, inde vir, hinc pecus efflat uterque;
Eius an istius est timor amplius? Eius, aperte.
Non tibi fit metus exanimum pecus aequore prati;
Amplius efferata sunt tibi funera fratris humati. [850]
Ossa revisere vel prope pergere nocte timebis,
Cum minime secus exanimum pecus ire pavebis.
Nostra cadavera nostraque funera foetidiora,
Esse relinquitur esseque noscitur, horridiora.
Flatus homo levis atque vapor brevis, ad breve paret;
Paret et enitet; illico delitet, herba fit, aret.
Flens homo nascitur et cito tollitur; efflat, humatur.
Stat breve, mox cadit; est modo, cras abit, hic breve statur.
Turbo levissimus atque brevissimus est homo flatus.
Ipse laboribus, ipse doloribus est generatus. [860]
Hic caput exerit, emicat, interit, est quasi bulla;
Bulla citacius, aura fugacius haud perit ulla.
Est caro terrea terraque carnea, fumus, imago,
Massa putredinis, unda voraginis, immo vorago.
Dum sibi coelitus influit halitus est rosa, floret;
Cum vapor abfuit, illico corrui, est fimus, horret.
Hic homo gignitur ex lue, nascitur ex muliere;
Nuper homo satus est lacrimis datus, hic sibi flere.
Vagat ad ubera, vivit ad aspera, mors vocat, itur.
Qui modo floruit illico corrui et sepelitur. [870]
Illico labitur, illico tollitur, illico transit.
Transit, abit, ruit; hic modicum fuit, hic breve mansit.
Huc cito prodiit, hinc cito transiit, et quasi nunquam
Exstiterit, perit; hic tribulos serit, hic saliuncam.
Hic tribulos petit, hic tribulos metit, hic tribulatur.
Laetitia favet et flet, amat, pavet, inde gravatur.

Donec homo viget, affluit, indiget, ut rota currit;
Dat, rapit, it, fremit, opprimitur, premit, uritur, urit.
Urit et uritur, angit et angitur; ad mala crescit.
Gaudet honoribus inque laboribus his requiescit. [880]
Crux sibi plurima qui petit infima summa petendo.
Ergo tumultuat, obstrepit, aestuat, haec satagendo.
Ut rota vertitur, ut rosa cernitur, et quasi daret.
Dives eget, tremat, altus ovans gemit, affluus aret.
Denique mortibus undique pluribus excruciatum
Urna furens capit, opprimit et rapit, O grave fatum!
Laude superstite, nomine divite, dives habetur;
Urna putredine, patria nomine tota repletur.
Fama fit, est sonus; hic probus, hic bonus, hic fuit ille
Clarus origine, fortis imagine, plenus Achille. [890]
Fama virum dabat ipsaque mox labat aret et ipsa,
Ad breve florida, post breve marcida, scissa, remissa.
Mox ubi transiit, hic homo desiit esse, vocari.
Haud anima calet, haud animal valet ergo probari.
Truncus iners iacet, ille modo tacet; ante tonabat.
Fex iacet horrida, qui rosa florida culmine stabat.
Vita volubilis, immo volatilis est quasi punctum,
Quod geometrica dat tibi fabrica, quam cito sumptum!
Mors via maxima, mors patet ultima linea rerum,
Quo pede testea calcat et aurea; nil sibi serum. [900]
Imminet omnibus, hinc famulantibus, inde tyrannis.
Irruit ocius, unica totius est via carnis.
Socrate doctior, Hercule fortior, a triduana
Febre resolvitur, indeque noscitur omnia vana.
Vanaque vivere vanaque currere, sole sub isto.
Omnia perspice, denique codice scito magistro.
Ecce patentibus ad mala visibus, ad bona caecis,
Igniculus febris est tibi funebris; unde tumescis?
Quid tibi roboris? illius Hectoris, illius ossa,
Quae minus eminet, unica continet arctaque fossa. [910]
Quid tibi grammatis? arida Socratis ossa tenentur.
Vox animae Plato, iusticiae Cato, pulvis habentur.
Quid tibi faminis? illa Demosthenis et Ciceronis
Lingua peraruit, aura superfluit artis et oris.
Quid tibi sanguinis est vel originis? et Fabiorum
Stirps ruit ardua turbaque mortua fluxit eorum.
Te decor extulit, Absalon; abstulit ultio duplex.
Fex caro lactea, redditur aurea caesaries fex.
Quae tibi culmina? quae tibi nomina? quid tibi laudis?
Culmina, nomina, laus quoque pristina quod ruit, audis. [920]
Quae tibi gloria, quae tibi gratia, quid tibi doni?
Non tibi gloria nec tibi gratia quae Salomoni.
Est tibi regia magnificentia; prole Philippi
Non eris altior at meritis minor hoc quoque scribi.
Huic pudor, oia, sessio regia, colla fuere,

Ludere, proelia, cunctaque moenia sponte patere.
Orbis et extrema vidit et ultima, vir fore natus,
Gentibus, urbibus et dominantibus est dominatus.
Vicerat omnia; vincitur obvia fata secutus.
Post hominem cinis est, quasi turbinis aura solutus. [930]
Flos erat, est fimus, ille potissimus illeque fortis;
Vix modo sportula parva vel urnula quo prius orbis.
Est ubi gloria nunc Babylonia, nunc ubi dirus
Nabuchodonosor et Darii vigor illeque Cyrus?
Qualiter orbita viribus incita praeterierunt.
Fama relinquitur illaque figitur; hi putruerunt.
Nunc ubi curia pompaque Iulia? Caesar, obisti.
Te truculentior, orbe potentior ipse fuisti.
Orbis ut exera sanguine, sidera laude subires,
Mota furentia sunt tibi brachia, proelia, vires. [940]
Cum genero sene brachia non bene conseruisti,
Nec socer illius aut socius pius esse tulisti.
Qui cinis es modo, tantus eras homo, quantus et orbis.
Vi tibi subditus extitit ambitus urbis et orbis.
Ecce resolveris area pulveris, urna favillae;
Caesar et nudus es et prope nullus es; O ferus ille!
Nunc ubi Marius atque Fabricius, inscius auri?
Mors ubi nobilis et memorabilis actio Pauli?
Diva Philippica vox ubi coelica nunc Ciceronis?
Pax ubi civibus atque rebellibus ira Catonis? [950]
Nunc ubi Regulus aut ubi Romulus aut ubi Remus?
Stat Roma pristina nomine, nomina nuda tenemus.
Quam cito labilis atque volubilis orbita sphaerae;
Corda valentia, corpora fortia praeteriere.
Et breve floruit et cito corrui unda priorum,
Gloria finiit, area transiit omnis eorum.
Nos quoque tollimur, et proficiscimur ad quod et ipsi?
Imus ad infera, perdimus aethera, mente remissi.
Mors vocat; ibimus, haud retinebimus orbis honores.
Mors animantibus imminet omnibus, ibimus omnes. [960]
Ibimus, ibimus atque redibimus. Ad quid? ad imum.
Ima potentia sunt profitentia corpora limum;
Est via libera mentis ad aethera, carnis ad ima.
Haec bene suscipit, haec male despicit ad sua prima.
Stat caro, mens gemit, Eva virum premit, inde reatus;
Mens levat et lavat, at caro cor gravat, inquinat actus.
Dulcia iurgia dum feret obvia cornua luna;
Haec aget illaque desinet, utraque facta quod una.
Cur caro carnea terraque terrea ferre laboras?
Carnea, terrea, temporis alea versat in horas. [970]
Tempus et omnia temporis inscia stare rotantur;
Singula currere, nulla recurrere fluxa probantur.
Corporis optima cerne simillima currere vento;
Currere singula, currere saecula caeca memento.

Est resolubilis, immo volubilis orbis ut orbis,
Illius omnia peste ruentia, tabida morbis.
Lux sua claruit; ecce peraruit eius amoenum;
Lux sua floruit et cito corrui; est modo coenum.
Quomodo flumina cerne volumina currere rerum.
Orbis honos ruit et fugit et fluit orbe dierum. [980]
Ut rota volvitur indeque pingitur ut rota mundus,
Quippe volubilis et variabilis ac ruibundus.
Irritus est ratus, instabilis status est status eius.
It, redit, ut mare, denique nunc male, cras ibi peius.
Gloria terrea, quomodo glarea stat labefacta;
Glarea flumine, gloria turbine labitur acta.
Cuncta fluentia, nulla manentia sunt bona mundo.
Ridet honoribus exterioribus intus arundo.
Gloria terrea, gloria vitrea, vitrea plane,
Illico tollitur atque resolvitur eius inane. [990]
Si bene sentio, fit variatio quaque dierum.
Et bene sentio, fit variatio, fit fuga rerum.
Mundus et omnia quomodo somnia vana recedunt,
Signaque plurima tempora proxima iudicis edunt.
Sidera flammea lunaque ferrea visa refertur,
Sol sine lumine, terra voragine subruta fertur.
Terra locis tremit, Eumenidum fremit umbra proterva;
Bellica currere fertur in aere visa caterva.
Agmina mortua currere conflua visa feruntur.
Signa gravissima monstraque plurima conspiciuntur. [1000]
Gratia corrui, ordo refriguit, undat iniquum,
Quisque dolo studet; esse probum pudet, esse pudicum.
Ius premitur cruce, grex grege, dux duce rexque regente,
Agmen et agmine, culmina culmine, gens quoque gente.
Omnia lubrica sunt modo publica, nulla teguntur,
Ingenialia vel furialia probra coluntur.
Ah! petulantia militat ebria nocte dieque.
Vox sacra displicet; illicitum licet et libet aequae.
Qui fore vult bonus est miser, est onus, est onerosus;
Qui mala postulat ille deambulat imperiosus. [1010]
Iustitiae via nulla manet quia virgo recessit,
Cumque sororibus introeuntibus aethera cessit.
Ius ruit, officit; ars mala proficit, ars mala prodest.
Fraus stat, amor iacet, ordo flet, ars placet, et gula frons est:
Haec praeaeuntia certa nuntia credite finis.
Finis enim venit, orbis honor perit hoste, ruinis,
Seditionibus, illuvionibus, igne, procellis,
Lite, libidine, fraude, gravedine, sanguine, bellis.
Surgite, surgite spemque resumite, spe tremebundi;
Cernite currere regna, labascere culmina mundi. [1020]
Ultima tempora, ni sacra littera fallit, aguntur.
Dicta prophetica verbaque coelica perficiuntur.
Fertur ut alea gloria carnea, plena favillae.

Ille minaciter imminet arbiter, arbiter ille.
Censor adest Deus, evigilet reus, est prope Christus.
Quid modo detinet? en ferus imminet Antichristus.
Stirps venit impia, stirps mala, bestia perditionis.
Quo duce sidera coget in infera cauda Draconis.
Imminet impius, est prope filius impietatis,
Imminet imminet et caput obtinet in sibi stratis. [1030]
Multiplicabitur et dominabitur hoc dominante,
Mors, tribulatio tantaque passio quanta nec ante.
Iam tuba septima, plaga novissima iam properatur.
Ecce recessio quam tua lectio, Paule, profatur;
Regna labascere, retro recedere Roma videtur,
Nec thronus ipsius aut status ut prius altus habetur.
Actio lubrica fit modo publica, de medio fit.
Roma, prior tua gloria mortua, Rex tibi deficit.
His praeceuntibus, immo sequentibus ordine signis,
Imminet impius ille, vel illius horror et ignis. [1040]
Suntque patentia signa, minantia, signa furoris,
Prorsus ut ultima iam fore proxima tempora noris.
Flammivomus, niger, hispidus, aliger est draco visus
Nuper in aere ? Nil ego dicere nunc paro risus ?
Claruit omnibus hic equitantibus atque colonis.
Fugit, inhorruit, et fuga terruit illa draconis.
Pestis et horrida transiit oppida transque volavit;
Et loca plurima, fert ita maxima fama, meavit.
In geminum caput egrediens apud Anglica rura,
Femina prodiit ipsaque finiit in duo crura. [1050]
Crura quidem duo, sed sibi bis duo brachia stabant.
Hanc duo pectora, quatuor ubera mirificabant.
Vos volo credere me rata dicere, scribere verum.
Par erat actio, par via, sessio, par mulierum.
Ex mulieribus, immo sororibus, O stupor, istis,
Altera transiit atque superfuit altera tristis.
Post breve denique pars ruit utraque morte soluta,
Utraque pars ruit, hanc obitu fuit illa secuta.
Vir magus actibus in regionibus ivit Iberis,
(Quae noto versibus, haec ego testibus assero veris) [1060]
Is sine semine, simplice virgine se fore natum;
(Proh furor!) edidit, et sibi credidit area fratrum.
Dixit ad ultima vipera pessima se fore Christum;
Hoc prope praedicat esse vel indicat Antichristum.
Non minor artibus in regionibus est orientis
Notus et editus ipseque perditus ordine mentis.
Dixit et impius hic quia maximus esset Helias;
Hinc fore proxima certior ultima tempora scias.
Gens temeraria, dum licet, impia facta fleamus.
Ille minaciter advenit arbiter ? expaveamus. [1070]
Nemo capescere ius, mala plangere nemo relinquat;
Gaudia flentibus, irreverentibus ira propinquat.

Iam tuba septima, plaga novissima, lux pia, dira,
Intonat, ingruit, emicat, irruit et venit ira.
Gens male conscia, lubrica gaudia flendo tegamus;
Gens male conscia, quae fugientia sunt, fugiamus.
Stare refugimus, ad mala fluximus; ad bona stemus.
Hora novissima, tempora pessima sunt ? vigilemus!

Liber II

Aurea tempora primaque robora praeterierunt,
Aurea gens fuit et simul haec ruit, illa ruerunt.
Flebilis incipit aurea suscipit aurea metas;
Transiit ocius et studium prius, et prior aetas.
Gratia firmior, ordo valentior esse solebat,
Melleque lactea lacteque mellea terra fluebat,
Afflua frugibus arva rigantibus arida coelis,
Dans bona dantibus atque fidelibus ipsa fidelis.
Pax dabat ocia, gens erat inscia prorsus obesse;
Terra fidelibus afflua patribus, afflua messe. [10]
Pax iacet irrita terraque perdita, iusque, bonumque;
Huius amor ruit, illius aruit, aret utrumque.
Terra negat sata, pax homini data sola fugatur,
Quae rata floruit, irrita corrui, et violatur.
Dum rata perstitit, affluus exstitit omnis arator,
Pristina respuit, et nova messuit agricolator.
Donec erat rata, multa satis sata reddidit arvo,
Dans bona gramina largaque semina semine parvo.
Gens erat optima, gens solidissima corde modesto,
Lucra forensia cogere nescia, dives honesto. [20]
Nescia fallere, se sua tollere, sedula iuri,
Nescia criminis, igne cupidinis haud levis uri.
Nulla pericula, quippe piacula nulla ferebant;
Arva fidelia tectaue patria rite colebant,
Foedera iugia, cum lue proelia sola gerebant.
Quaerere culmina scireque crimina crimen habebant.
Tunc quasi ludere sueverat ubere copia cornu,
Multaque copia vitaque sobria, re, dape, potu.
Multa modestia multaque copia conveniebant;
Vivida corpora, nam bene pectora viva vigeabant. [30]
Tunc erat inclita, quae modo perdita, mentis honestas;
Quae modo maxima tunc erat ultima nilve potestas;
Tam lyra musica, quam tuba bellica tunc reticebat,
Nec lyra gaudia, nec tuba proelia praecipiebat.
Gens erat aurea, cui furor alea, cui scelus aurum,
Cui pudor emptio, cui neque mentio divitiarum.
Non erat abdere fas neque tollere lucra crumenis.
Plenus opum Tagus aurifluus, vagus ibat arenis.
Moribus aemula lucra pericula quam preciosa,
Non homo foderat aut fore noverat invidiosa. [40]
Sumpsit ut aurea pondera ferrea spicula quisque,
Mox tumor iraque sustulit utraque pugnat utrisque.
Pristina secula non nisi regula nata regebat,
Secula pristina non nisi pagina viva docebat.

Non capitolia marmore fortia tunc neque iaspis,
Non color Indicus aut lapis unicus ex Arimaspis.
Gens erat utilis, invariabilis, alta, severa,
Sueta cubilia coniugialia ducere sera.
Nulla libidinis, unica germinis insita cura;
Tunc sacra vincula, tunc dabat oscula crimine pura. [50]
Quisquis erat pater, ille decem quater egerat annos.
Ergo viros genus hoc dabat, haud Venus ebria, magnos,
Effigialiter in puero pater ipse redibat;
Stirps bona patribus intereuntibus orta subibat.
Non Venus ebria sed pia gratia tunc dabat orbi,
Sospite sanguine quosque satos sine semine morbi.
Membra virilia, corpora stantia, stans cor habebant,
Non ea potibus, haec dape, luxibus illud alebant.
Criminis alea velleque balnea non erat illis,
Colla tegentibus aut refluentibus ire capillis. [60]
Cygnea tempora canaque pectora non revereri,
Vina cupiscere, ludicra dicere, vim profiteri.
Gens bene conscia, gens bene sobria, gens erat ipsa,
Non sibi corpora, non sibi pectora, mensve remissa.
Non dabat illius ordo quid amplius, aut minus aequo.
Ad nova pocula, non sibi crapula, non sibi praeco.
Vina pericula vinaque vincula, vina venena
Dicere sueverat et fore noverat aspide plena.
Fons sibi vinea, tegmina linea rarus habebat,
Serica tegmina tunc neque foemina sponsa trahebat; [70]
Portio propria non nisi sobria sponsa vacabat.
Nunc nimis unica, tunc bona publica quisque vocabat.
Publica vellera, lac, sata, iugera, fertilitates,
Pocula, prandia, pascua, praedia, prata, penates.
Prandia mentior, haec etenim prior haud tulit aetas,
Sueta reposcere nec nisi vespere, nec satis escas,
Pars quota vivere de Iovis arbore rite solebat.
His eremitica prandia carica contribuebat.
His cibus ex ove, somnia sub Iove, status in herba.
Iussa minoribus a gravioribus, a sene verba. [80]
Pax sacra gaudia, pax dabat ocia, fertilitatem,
Sed neque gaudia probra, nec ocia debilitatem.
Pax dabat ocia sancta, negocia cultus agrestis,
Terra legumina, pocula flumina, cingula restis;
Obsequium pecus, hospitium specus, hordea victum,
Herba cubilia, petra sedilia, pellis amictum,
Ramus opercula festaque fercula raro legumen.
Lux pede tendere, nox requiescere, taedaque lumen.
Quae modo marmore, qualibet arbore templa struebant,
Quae modo cultibus atria frondibus expoliebant. [90]
Secula lactea, gens erat aurea, gens bona, de qua
Audeo paupere carmine dicere, gens fuit aequa.
Aurea gens fuit, aurea gens ruit, orba subivit;

Quae cupit afflua menteque mortua vivere vivit,
Afflua censibus, indiga sensibus, orba patronis,
Se dat in impia, raptat in invia perditionis.
Mundus origine, non nisi nomine ?mundus? habetur,
Mundiciam spuit, in Veneres ruit, hisque repletur.
Ille prior ruit, alter inhorruit, alter at idem;
Non modo tempora sunt neque pectora qualia pridem. [100]
Tempora florida, pectora vivida primo fuerunt;
Tempora florida, pectora vivida praeterierunt.
Aurea transiit, horrida prodiit orbis imago,
Plaga novissima veraque lacrima, vera vorago.
Haec neque nomine digna nec ordine recta stat aetas
Haec vitiis perit, haec animas gerit irrequietas.
Cumque ruens eat, haec populum creat ad mala stantem,
Rebus, honoribus, ebrietatibus invigilantem.
Haec bona perdidit, haec genus edidit omne dolosum,
Pectore mobile, re variabile, mente probrosum. [110]
Ista novissima dicitur infima fex aliarum,
Ista novissima prodiit intima mors animarum.
Recta perhorruit, ordine corrui, eminent astu,
Sollicitudine, fraude, libidine, crimine, fastu.
Est sine nomine, nam sine numine, nam sine iure,
Perdita cladibus, est quia fraudibus, haec sibi curae.
Istius omnia flenda nefaria flere, profari,
Cuncta minus queo, credite, flens eo, paucula fari.
Ut breve daruit, ille peraruit aureus orbis,
Convenientibus undique mortibus, undique morbis. [120]
Secula perdita re, lue perdita, praevaluere,
Stando iacentia, falso virentia, marcida vere.
Talia dum loquor, uror et excoquor igne fideli,
Concremor aestibus interioribus et face zeli.
Dum noto turpia, quanta quot impia, quae mala terrae,
Sit licet inscia lingua silentia non queo ferre.
Unde quid ordiar? Unde subaudiar? Eloquar unde?
Unde Deus monet, ipse quod os sonet afflat abunde.
Quid prius insequar? An mala persequar, an bona strata?
Stant mala, ius latet, hinc satirae patet area lata. [130]
Parce, modestia, multa sequentia sunt inhonesta,
Cura tamen mea facta vetat rea, suadet honesta.
Da veniam precor; hic satiram sequor, hic mala sperne,
Indue cor sene; dico malum bene, tu bene cerne.
Perdita crimine secula limine mortis in ipso.
Vociferans fleo, flere dolens eo carmine misso,
O mala secula, quaerere sedula rem, pigra rectum,
Fraus quibus edita, gratia perdita, iusque reiectum.
O mala tempora, quae mala pectora progenuere,
Nulla volentia, pauca valentia recta videre. [140]
Custus amor latet et Veneris patet alta lacuna;
Omne bonum iacet, una Venus placet omnibus una.

Vos, mea lumina, fundite flumina nunc lacrimarum.
Recta perit via, cor grave, mens pia, ploret amarum.
Luxuries viget, ut stipulas liget ignis Averno,
Luxuries calet atque palam valet, edita cerni.
Pax flet, amor gemit, ira stat et fremit, exule recto.
Qua fero lumina laetaque crimina, laxaque specto,
Non ego visibus, immo nec auribus haurio quicquam,
Quid memorabile laude, quid utile re, fore dicam. [150]
Quo libet exeo, cernere lugeo mox inhonesta,
Qua feror obvius, est furor impius, intus et extra.
Nemo libidinis aut vitiaminis effugit exsors.
Qua geminus polus eminent, est dolus, est furor, est mors.
Fraus sedet omnibus incolitur quibus utraque zona.
Omnis in omnibus ad mala partibus est caro prona.
Civica proelia nilque fidelia corda probantur.
Colchica pocula nec minus oscula perfida dantur.
Prava licentia criminis omnia, vult, valet, audet.
Post mala ducitur, in mala labitur, in mala gaudet! [160]
Nomine gens tua, Christe, tibi sua, se dat Averno.
Flenda perennibus, undique fletibus, audio, cerno.
Plausus ad impia, clamor ad ebria post, sed et ante.
Terga sonant mea, facta sedent rea iure labante.
Intrat inania milite moenia rex Babylonis,
Ipseque praesidet, ipsius assidet ala furoris.
Exul origine se patre lumine fit Sedechias;
Prospice, mens, tibi, ne similis sibi crimine fias.
Proh dolor! omnia nunc querimonia sunt rationis,
Nuda tragoedia lacrima propria relligionis. [170]
Secula lubrica possidet unica mortis imago,
Lubrica secula gens replet aemula, prava propago,
(Docta sed inscia) blanda sed impia, sed vitiosa,
Dissociabilis, insatiabilis, ingluviosa.
Gens pia vocibus, impia moribus, ecce creatur,
Gens sibi provida, moribus invida, multiplicatur,
Est mala fame, peior acumine, pessima re gens,
Quae mala digerit, incitat, exerit, in mala vergens.
Gens pia transiit in Sion exiit hanc Babylona.
Nunc Iacob Israel et Lea fit Rachel, ordo corona; [180]
Regnat in aethere, sugit ab ubere Philosophiam,
Iam patriam via, Rachel habet Lea, Martha Mariam.
Ille chorus pius et status illius ivit, obivit;
Vivit in aethere, iam sine funere, credite, vivit.
Gens fuit aurea, quam modo laurea viva coronat,
Salvat adoptio, liberat actio, palma perornat.
Gens pia transiit, impia prodiit, et numerosa,
Vulgus inutile, corpore debile, corde perosa;
Gens sine pectore plurima tempore fervet in isto,
Obvia moribus, obvia legibus, obvia Christo. [190]
Torpet in ordine, gaudet in agmine crescere, crescit,

Fit grege plurima, lucra scit infima, cetera nescit.
Ad mala labilis, ad bona debilis, his ea praefert,
In vitium perit, huic vacat, id gerit, id scit, id effert.
Est, neque mentior, ad mala laetior, ad bona tristis;
Reproba comprobatur et proba reprobat, omnis in istis.
Scit bona vocibus, acta sed actibus edere nescit,
Prompta malo viget, aegra deo riget, et lapidescit.
Aurea secula cordaque credula praeterierunt,
Sunt modo sarcina, qui neque crimina, nec mala quaerunt; [200]
Suntque peripsema, qui lucra plurima non sibi servant,
Qui lucra grandia, lucra forensia non coacervant.
Vult modo carnea, commoda terrea vult modo quisque,
Praeest gula plebibus, aes senioribus, error utrisque.
Gratia venditur omneque curritur in scelus aere.
Cumque fides labet, omnis habens habet, horret egere,
Cana fides fuit, hac amor hac ruit ordo ruente.
Stante fide stetit ordo; fugam petit hac fugiente.
Pectora sobria praetereuntia praeterierunt,
Corda virilia, casta cubilia, terga dederunt. [210]
Lex domini ruit, improba non luit improbus ausus.
Ausibus ultio deest, datur unctio, pro cruce plausus.
Vis caret obice, crimina vindice, iudice lites,
Probraque verbere, furtaque carcere, praesule mites.
Prorsus ad impia larga licentia fertur, ubique
In mala curritur et male vivitur, itur inique.
Iuris abit status, est scelerum latus undique fultum.
Qui male quod libet audet et exhibet, audit inultum;
Fertur ad omnia transgredientia ramus olivae.
Mors replet aemula crimine secula, Tartara cive. [220]
Transgredientibus evenit omnibus, O furor, O fraus,
Pro cruce plaudere, pro truce suggere, pro stimulo laus.
Vis habet ubera, fictio prospera, fastus honorem,
Lac levis actio, sceptrum remissio, probra favorem,
Iusticiae vigor, Ecclesiae rigor, ordoque patrum
Nunc ubi praeminet aut ubi permanet unio fratrum?
Quae manus obvia sumit in impia, sive superba?
Non ego verbera dico sed aspera, dicere verba.
Corde quis aestuat ut scelus arguat invaluisse?
Quis pater ordinis est similaginis hostia frissae? [230]
Quis modo dux bonus excipiens onus omne suorum?
Qui bona clamitet et bene militet in lucra morum?
Quis gemit impia, quis mala stantia, iusque relictum?
Quis gladium vibrat oris et hinc librat in scelus ictum?
Quis docet ocia pellere noxia, flendaque flere?
Quis probra spernere spretaque tergere, tersa cavere?
Omnis ad omnia nititur impia gens, gradus, ordo,
Et male vivitur et male psallitur in decachordo.
Omnis ad omnia nititur impia mundus oberrans;
Est senior gravis, est iuvenis levis, est puer errans. [240]

Praesul adest; praeit, ipse suum vehit, ipse suorum.
Hinc scelus, hinc onus, altus ei thronus est grave lorum.
Sceptriger est; fremit, hos levat, hos premit, estque tyrannus,
Quodque magis fleo, mitibus est leo, furibus agnus.
Presbyter est; iter utile presbyter ad bona debet,
Non iter utile sed lacrimabile vel sibi praebet.
Clericus est; legit, haud bene se regit, ima volutat,
Et facienda scit et minime facit, his ea mutat.
Miles adest; gerit arma, furit, ferit, emicat hasta,
Castra perambulat, omnia strangulat, estque cerasta. [250]
Nobilis est; tumet, ipse nihil timet, ergo timetur,
Erigit ardua tortaque cornua, nil reveretur.
Censor adest; labra vendit, amat lucra, censet iniquum,
Astat habentibus, obstat egentibus, os inimicum.
Institor est; fora girat et aequora, propria laudat,
Et sua comprobat et tua reprobat, indeque fraudat.
Rusticus est; serit et sata congerit, horrea farcit,
Primicias tegit et decimas legit, hinc sibi parcit.
Singula latius et spaciosius haec repetendo,
Addo revolvere crimina rodere denuo tendo. [260]
Pontificalia corda pecunia contenebravit,
Pontificalia corda carentia corde probavit,
Pontificis status ante fuit ratus, integer ante,
Ille statum dabat, ordine nunc labat ille labante;
Qui super hoc mare debuerat dare se quasi pontem,
In Sion omnibus est via plebibus in phlegetontem.
Si nova dicere vel nova discere non grave nossem,
Quos scio sed tego, pontifices ego dicere possem.
Stat sibi gloria, pompa, superbia divitiarum,
Hoc prope tempore nemo studet fore pons animarum. [270]
Praesulis infula, solvere vincula, vincla tenere,
Canone respuit aereque destruit, astruit aere.
Regia culmina vel moderamina regia nactus,
Praedo fit hosticus estque tyrannicus illius actus.
Rex modo nomine, consul imagine, mente tyrannus,
Civibus improbus est, reprobis probus, et sibi magnus.
Hoc probra iudice, norma caret duce, fit via lucris;
Hoc male vindice, non volat a cruce pasta volucris.
Pro grege paupere recta capescere despicit arma,
Tetra latronibus esse timentibus affore parma. [280]
Ecclesiae vigor, imperii rigor interierunt;
Est via fraudibus, his, ea, stantibus, occubuerunt;
Schismata mutuo, stant gladii duo, nil metuuntur;
Iuraque regia, pontificalia iura premuntur.
Lex Domini tacet et gladius iacet imperialis.
Mors animae fremit et gladius tremit heu! synodalis,
Plebs sine praeside pressa tyrannide dilaceratur,
Crimine perditur, hoste reliditur, igne crematur.
Nec stola praesulis, hanc neque consulis obvia dextra

A capitalibus intus, ab hostibus eripit extra. [290]
Qui stat in agmine primus imagine presbyteratus,
Est vicio levis, officio brevis, inguine fractus;
Ut soror intima fit sibi proxima presbyterissa,
Ipsa patrem vocat, ipsa toro locat, assidet ipsa;
Servit uti solet et cerebro dolet ipsa dolenti.
Ipsa dapes emit, assidet et gemit ipsa gementi.
Ipsa fovet, favet, audit, amat, pavet, ipsa magistrum;
Est thalamo sera, mittit ad externa saepe ministrum.
Praestat inaniter ordine presbyter ille vocatus,
Heu! sibi corporat et populi vorat ille reatus. [300]
Quam venerabile, quam sacret utile, qualeque sacrum
Non satis aspicit, ordinis efficit hinc simulacrum.
Pura libidine dignaque sanguine carneque Christi;
Ora minus gerit orbaque plebs ferit acta magistri.
Non nisi nomine clerus in agmine sorteque cleri
Vivere sustinet, arduus eminent esse videri.
Fervet in agmine, torpet in ordine quo titulatur,
Nomine clericus, actibus aulicus esse probatur.
Aspicias sine lege vel ordine currere clerum,
Atria visere, regia volvere turbida rerum, [310]
Ad popularia stare negocia resque forenses;
Adde quod exserit arma quod ingerit ensibus enses.
Agmina ducere, proelia iungere, miles haberi,
Clericus eligit et sacra negligit ocia deri.
Miles atrox, rapit, angit, agit, capit, urget egentes,
Quos premit opprimit, omnibus imprimit undique dentes.
Non modo non regit ore, manu tegit agricolantes,
Sed fugat et ferit, et cremat et terit arva terentes.
Raptus ei cibus hos operit, quibus hos male nudat;
Ad mala militat, ad mala cursitat, ad mala sudat. [320]
Miles edacior igne, rapacior est quoque milvo,
Tigride saevior atque nocivior igne nocivo.
Saevit in agmine, clarus origine nobilitatis,
Nec sibi propria sed reverentia stat sibi patris.
Praeficitur, praeit, ore patres vehit, haud vehit actu,
Stemmata nobilis, est reprobabilis ipse reatu.
Rebus, origine, carne, nec ordine nobilitatur,
Est resolubilis et caro nobilis, aret, humatur.
In vitium tener est homo degener, altus et imus.
Cur? Quia corpore non animo fore vult quasi primus. [330]
Ad lucra supplicat et male iudicat ob lucra iudex.
Te scelus impedit, aureus expedit aere silet lex.
Aes domat omnia, res piat impia, lex silet aere.
Vim lupus ingeris, agnus habebis, offer habere.
Per tua munera tangis et aethera, lege cremandus.
Census adest tibi, censor erit tibi, ne fuge, blandus.
Munere non sinis ullius ordinis hunc meminisse.
Ad lucra clamitat, his sua venditat ora, premit se,

Denique lex ita fit sibi subdita, non homo legi.
Aspice munere tot mala surgere, tot bona mergi. [340]
Proh furor! aspice quam cito iudice lucra tenente,
Stent mala, ius ruat, haec legat, haec spatat ille triente.
Quam sine iudice iudicet, aspice, quam sine iure;
Quippe pecunia, non Theodosia lex sibi curae.
Institor omnia pene negotia fraude volutat,
Lucra lucris emit, haec levat, haec premit, his ea mutat;
Per nigra frigora, per iuga, per fora, per freta currit;
Fur capit, hunc ferit hostis, hiems terit, aestus adurit.
Captus, egens abit et vacuus canit ante latronem;
Lucra resuscitat, hinc iter incitat in Babylonem, [350]
Inde repatriat, huc nova nunciat, et nova defert.
Fraudat emens tua, quippe tuis sua pondera praefert.
Est male perfidus, ambulat invidus agricolator,
Saepe novalia proxima propria iurat arator.
Iurat ut auferat et cito peierat, atque scienter,
Inde frequentia mutuo iurgia, causa frequenter.
Rusticus hordea mittit in horrea, farra recondit,
Horrea grandia, vasa capacia, multaque condit,
Nec pecus aut sata, dante Deo data, vult decimare,
Nec sacra portio nec decimatio redditur arae. [360]
Prava stat actio quaeque professio, gens, gradus, aetas,
Quaeque nefaria patrat; habet via sobria metas.
Omne bonum perit, omnis homo gerit alteritatem;
Pugnat inertia solvere fortia, fraus pietatem.
Nunc premit omnia sola pecunia, res dominatur;
Mammona conditur, ad fora curritur, ad lucra statur.
Stat modo Mammona, sunt oneri bona, crimen honori.
Opprobrio via iusticiae, pia facta pudori.
Culmine clericus, arce monasticus excidit ordo.
Pars ea frangitur, ista resolvitur ordine torto, [370]
Altera flebilis, est miserabilis altera prorsus.
Utraque nomine stat, iacet ordine versa retrorsus;
Utraque pars labat, illa decus dabat, ista decorem;
Utraque decedit, utraque perdidit arida florem.
Quis bonus est? bene spernitur a sene sacra senecta,
A puero pudor, a valido rubor, et via recta.
Denique crimina, differo nomina dicere quorum
Clamat, amat, gerit et parit et perit ordo malorum.
Est facies ita crimine perdita totius orbis
Ut neque iam puer exeat integer a lue morbis. [380]
Sunt puerilia, sunt iuvenilia cum senis aevo,
Sordida pectora nullaque tempora sunt sine naevo.
Ipseque parvulus, haud quasi masculus? at reticebo;
Talia, talia, tam furialia probra silebo.
Parco retexere, differo prodere sordidiora.
Quod vitio fuit edere, polluit et cor et ora.
Stat Venus ignea, solvitur aurea zona pudoris.

Stant probra stantia, sunt modo retia tensa furoris,
Parcere clunibus excidit omnibus, omnibus inquam;
Non ego rodere, non reprehendere quemque relinquam. [390]
Vulgus in impia, vulgus in omnia turpia fluxum,
Lugeo, rideo, Diogenes ego, Democritus sum.
Nam meretricia nosse cubilia gens putat aequum;
Lex genii iubet, inquit, ut hic cubet illaque secum.
Cur etenim data foemina vel sata, ni patiatum?
Sexus id imperat, inquit, ut haec ferat, ille feratur.
Quomodo prandia, sic meretricia probra licere
Gens putat ebria, scilicet inscia se cohibere.
Omnis in omnibus ad mala partibus omnia mundus
Sponte sua ruit, ordine stans fuit, est ruibundus. [400]
Ultro relabatur, ultro resolvitur, occidit ultro,
Stante libidine stanteque crimine, iure sepulto.
Qua Tanais fluit et tropicum subit ora Syenes,
Quisque resolvere nemoque cingere vult sibi renes.
Gens asinaria iugiter ebria luxuriatur;
Vitaque sobria castaque gratia vituperatur.
Quisque, velut pecus aut saliens equus, in scelus hinnit,
In Venerem salit, hanc fovet, hanc alit, hinc mala gignit.
Nulla nefaria, cernimus omnia pulchra relinqui.
Dant sibi vincula carnis et oscula carne propinqui, [410]
Oscula turpia nilque sororia, clanculo fratri
Congeminat soror; est via, quid moror? ampla barathri.
Conseritur genus, omnibus est Venus unica cura.
Non modo septimus est gradus ultimus in genitura;
Legitimus perit, arva patris terit haud patris heres.
Conserit omnia caeca licentia per mulieres.
Pignora spuria dat vaga curia nobilitatis,
Pluribus ordine dispere, sanguine compare natis.
Fervet adultera; nec probat integra foedera magnus;
Herodias vaga pluribus est data, nemo Iohannes. [420]
Nunc quoque lilia spiritualia prostituuntur,
Viva monilia, coelica lilia subiiciuntur.
Dos sacra rumpitur atque resolvitur in probra velum.
Quisque sibi cavet atque Dei pavet edere zelum.
Virgineus chorus aret, abit thorus immaculatus,
Sponsa Dei ruit, omnis homo fluit in probra fractus.
Ah, gemit omnia vivere turpia regula casta,
Haec querimonia sive tragoedia clamat ad astra.
Horreo dicere quae reprehendere saepe reflammor,
Criminis unius heu ferit obvius aethera clamor. [430]
Criminis actio vociferatio dicitur eius,
Quod Noe tempore nunc scelus affore vel puto peius,
Est modo sanguine, fraude, libidine terra repleta.
Ventre modestia, munere gratia, re bona spreta.
Omne quod aspicias in probra fornicis est resolutum;
Nil stat in ordine, nil stat ab inguine nunc bene tutum.

Daemonialia denique retia stant modo scorta,
Corpora perdita tritaque semita, publica porta.
Luxuries viget, impietas riget, undat iniquum.
Inquinat omnia turba nefaria, grex meretricum. [440]
Vita procacibus est meretricibus ire licenter,
Lingua, cor, actio, commaculatio, crapula, venter;
Omnis et unica gloria lubrica carnis amare,
Corda voragine, membra libidine commaculare.
Foemina sordida, foemina perfida, foemina fracta,
Munda coinquinat, impia ruminat, atterit aucta.
Ad scelus, ad bona, fit mala foemina calcar, habena,
Est fera foemina, sunt sua crimina sicut harena.
Non eo carpere quas benedicere debeo iustas,
Sed quia debeo, carmine mordeo mente Locustas. [450]
Nunc mala foemina fit mihi pagina, fit mihi sermo.
Se satis approbo, sed sua reprobato, persequar ergo.
Foemina nutibus artibus actibus impia suadet,
Cogere crimina totaque foemina vivere gaudet.
Nulla quidem bona, si tamen et bona contigit ulla,
Est mala res bona namque fere bona foemina nulla.
Foemina res rea, res male carnea, vel caro tota,
Strenua prodere nataque fallere, fallere docta;
Fossa novissima, vipera pessima, pulchra putredo,
Semita lubrica, res male publica praedaque praedo, [460]
Horrida noctua, publica ianua, dulce venenum.
Nil bene conscia, mobilis, impia, vas lue plenum,
Vas minus utile, plus violabile, flagitiosum,
Insatiabile, dissociabile, litigiosum.
Merx leve vendita sed cito perdita, serva metalli,
Flamma domestica, diligit unica fallere falli.
Extat amantibus hostis et hostibus extat amica.
Ni petitur petit idque lucri metit ut sit iniqua.
Sunt sua gaudia, sunt sua propria, lux sua nocte.
Haec nihil excipit, ex patre concipit, exque nepote; [470]
Fossa libidinis, arma voraginis, os vitiorum
Haec fuit, est, erit et per eam perit ordo bonorum.
Donec erunt sata ruricolis data, credita ruri,
Haec lea rugiet, haec fera saeviet obvia iuri.
Haec furor ultimus, hostis et intimus, intima pestis.
Dum negat illicit et scelus iniicit ipsa modestis.
Haec caro carnea sed lue Protea mobilitate
Vincere noscitur, haec pia cernitur impietate.
Haec vitium docet, ars mea non vocet hanc vitiosam;
Hanc vitium voco, perfidiam probo, nomino noxam. [480]
Merx ea plurima, res ea pessima, pessima rerum,
Cautior omnibus una fit artibus ars mulierum.
Non lupa nequior hac quia parcior impetus eius.
Non draco, non leo sed quid ea queo dicere peius?
Istius omnia non modo noxia sed bona dampnes.

Hoc scelus arguit enseque corrui ille Iohannes.
Hac quoque vir fuit Hippolytus ruit, hac ruit Ammon,
Hac Ioseph angitur et coma raditur hac tua, Samson.
Hac Ruben, hac David, hac Salomon cadit, hac homo primus.
Haec dat, agit, gerit, unde pudor perit, unde perimus. [490]
Foemina cordibus, ore vel actibus est draco dirus,
Flamma gravissima serpit in intima, quomodo virus.
In sua crimina se mala foemina pingit, adornat,
Fucat, adulterat, innovat, alterat atque colorat.
Dum scelus instruit, ut leo circuit, ut fera currit,
Currit et ignibus ignis edacibus uritur, urit.
Lubrica lumine, fervida crimine, crimen et ipsa,
Stans in amoribus, in levitatibus est modo fixa.
Glutinat, illicit, ut nimis inspicit inspicientem,
Et quoties licet, hanc toties libet esse nocentem. [500]
Quando fidelior et tibi iunctior aspicietur,
Tunc famulum tibi praeficiet, sibi si mage detur.
Cor leve, vox levis atque fides brevis in muliere.
Foemina munere dat breve ludere, non breve flere;
Ultima tristia primaque dulcia sunt in amore,
Criminis exitus assolet obsitus esse dolore.
Pectora perdita primitus excita flamma refflammat,
Criminis exitus: heu mihi! funditus, heu mihi! clamat.
Foemina foetida, fallere fervida, flamma furoris,
Prima peremptio, pessima portio, praedo pudoris. [510]
Propria germina, proh fera crimina! decutit alvo,
Edita desecat, abiicit, enecat, ordine pravo.
Foemina vipera, non homo sed fera, nec sibi fida.
Plasmatis illius, immo sui prius, est homicida,
Aspide saevior et furiosior est furibundis.
Proh truculentia! viscera propria mergit in undis.
Foemina perfida, foemina foetida, foemina foetor,
Est Sathanae thronus; huic pudor est onus, hanc fuge lector.
Et legitur quia plus domino pia, plus quoque grata,
Prava virilia quam muliebria sunt bene facta. [520]
O mala tempora! Cur? quia stercora tot pepererunt,
Tantaque sordida, ne loquar horrida, tanta dederunt.
Omne bonum ruit, omnis homo fluit in probra quaeque,
Omne bonum iacet, omne malum placet omnibus aequae.
Casta cubilia sunt modo vilia, lata petuntur;
Coniugalia sive iugalia pacta sinuntur.
Nupta virum sputat inque viros ruit, hos trahit ad se;
Ne cubet unica, ne quasi rustica, dat sua, dat se.
Quae bona foemina? cui bona nomina? Quae bene casta?
Quae pia praeminet aut fore sustinet integra claustra? [530]
Quae sacra foedera? ne sit adultera, ne rea signat,
Ne sobolem sine lege vel ordine, ceu lupa, gignat,
Ut patris hic puer, hic pueri pater ore notetur,
Nil in origine, nil in imagine degeneretur.

Stirpsque viro data, patre viro sata, non patre verna,
Os patris exserat ipsaque praeferat acta paterna.
Cui rata pactio vel benedictio quae fit in ara?
Cui pia lumina? quae bona foemina? credite, rara.
Rarior haec avis, haec nimis est gravis herba repertu.
Talia mordeo, talia rideo, non sine fletu. [540]
Rara fidem gerit, omnis enim perit ordo marito.
Grex sine turture, nam sine passere nulla cupito.
Vir populis placet omnibus, ut vacet unica nupta.
Pluribus unica fit via lubrica, semita rupta.
Vir petit extera, gaudet adultera, publica gaudet.
Mox scelus instruit, evocat, annuit, ardet et audet.
Coniugis otia conspicit anxia, laeta feretrum,
Laeta pericula laetaque vincula laetaque letum.
Iussio Iulia lexque Scatinia nunc ubi dormis?
Vivitur omnibus et sine legibus et sine normis; [550]
Plurima foemina, plurima crimina, multa ruina.
Plurima Lydia; rara Lucretia, nulla Sabina;
Nulla fere bona, nullus Amazona nunc videt ullam.
Absque procis tribus hisque procacibus, audio nullam.
Tam sine lumine quam sine crimine vult fore quaeque,
Ter fore clinica quam semel unica diligit aequae.
Uxor adultera quaerit in infera plus quoque mitti,
Quam comes unius? o furor impius! esse mariti.
Sufficientior et sibi gratior unus ocellus
Quam comes unicus, o furor ethnicus! o rea tellus! [560]
Elige quaslibet, excipe quodlibet, has coaduna,
Non rea corpore castaque pectore paene nec una.
Per varium genus imperitat Venus imperiosis.
Flebile, sed quibus? astra flagrantibus, ima perosis.
Ipsa coinquinat et sibi glutinat omnia mundi,
In sua retia cogit inertia corda refundi.
Ipsa voracior atque rapacior ignibus ignis,
Ardet inertibus et male putribus insita lignis.
In Venerem ruit, in coitum fluit omnis ut unus,
Coniugis illius arrha fit istius, est prope funus. [570]
Quis modo non pater? et pueros puer instat habere;
Imminet atria tectaque patria prole replere.
Quisque suam cupit et thalamos subit, estque maritus,
In Iacob agmine, non sine semine, fit benedictus.
Fit pater, editur, edita traditur huic nova proles,
Patris ad extera, matris ad ubera plurima moles.
O nova secula! Nunc quoque parvula nubere gliscit,
Cruda puellula coniugis oscula vimque cupiscit.
Dos sibi traditur, annulus additur, arrha dicatur.
Hinc lyricus iocus, inde strepit cocus, esca vagatur, [580]
Fervet ovantibus atque canentibus aula choreis,
Pompa sequentibus et praeceuntibus est hymenaeis.
Nec mora: concipit, est gravis, accipit omnia matris,

Plena trahentibus atque bibentibus ubera natis.
Maior et ardua stirps sua, mox sua stirps dubitatur,
Qui sibi filius est, pater illius esse putatur.
Morbida germina gignit et agmina multa libido,
Saepe parens gravis est et adest avis afflua nido.
Grex cito nascitur et seges editur hinc puerorum,
Fit generatio, multiplicatio crescit eorum. [590]
Quid mora? plurimus ipseque pessimus errat ubique
Grex hominum, sine simplice lumine, mentis iniquae.
Rura per omnia paene frequentia spargitur urbis,
Nulla vacantia, nulla carentia sunt loca turbis.
Iam loca singula, mons, specus, insula, iugera, prata,
Sunt habitantibus atque meantibus assiduata.
Iam iuga Caspia primitus in via, sunt pede trita;
Non modo maximus est quia plurimus est heremita;
Innumerabilis et miserabilis est hodie gens,
Post mala promptior, in mala pronior, ad mala vergens. [600]
Quisque malum docet et minime nocet esse nocentem;
Quisque mero calet et minime valet esse scientem.
Quaeritur ocus atque libencius uda taberna,
Quam sacra numine splendida lumine templa superna.
Gens bibit impia vina furentia plus satis aequo,
Fert oleum focus inde subit iocus ordine caeco.
Gens sitit ebria, vina celebria, bellica vina,
Vina furentia vimque ferentia, plena ruina.
His Noe frangitur, his Loth aduritur, ante pudicus,
Haeret edacibus atque bibacibus ardor iniquus. [610]
Qui fore crebrius expetis ebrius atque recumbis
Ad mera pocula vis cito vincula solvere lumbis.
His quoque vincaris, uris et ureris ignis amore,
Mens furialibus aestuat ignibus, ossa calore.
Vermis edacior, haud ego mentior, insitus hostis
Est tibi renibus et viget ignibus intro repostis.
Verme libidinis ilico desinis esse modestus.
Hic furit hostibus hostis et aestibus acrior aestus.
Vina Venus cupit, hac face mens furit, actio fumat;
Mox stomachus satur in Venerem datur, in probra spumat. [620]
Ob mera pocula primo furit gula, postea venter:
Mox Venus excita concitat abdita membra furenter.
Sunt fluitantia stanteque stantia ventre pudenda.
Hunc cibus, hunc Venus implet, amant scelus haec duo membra;
Alterius ruit in phialas, fluit in probra luxus;
Inde libidinis atque putredinis ilico fluxus.
Alterius furor efficit ut pudor abiiciatur,
Ut pereat vigor, intereat rigor, ordo prematur;
Cura stat unica luctaque publica carnis in esu,
Ebrietas placet et tua vox iacet, O bone Iesu. [630]
Regnat edax gula plenaque crapula, corda gravantur
Ebrietatibus, improbitatibus extimulantur.

Plena voragine, plena libidine, ventreque plena,
Tempora sunt quibus unus amor: cibus et caro, lena.
Viscera pastibus, os dare potibus est modo clarum,
Et Venus et gula sunt modo regula ventricularum.
Christicolas nego, ventricolas ego dico gulosos,
Nulla nefaria denique turpia nulla perosos.
Nunc bonus est reus, est stomachus deus, est schola venter.
Quisque gulae studet, ah! piget et pudet ire pudenter. [640]
Quod loquor accipe: diruta principe stante coquorum,
Ierusalem iacet, unda cibi placet, immo ciborum.
Semita spernitur atque requiritur ecce platea,
Dant sua vincula cuique prius gula, post Cytheraea.
Proh dolor! aspice secula triplice stricta furore,
Triplice crimine nexa: libidine, fraude, tumore.
Corda superbia sed Venus ebria corpora nectit.
Corpora cordaque fraus ligat utraque mors sibi flectit.
Sarcina terrea corda premit rea collaque prona,
Corde reflectimur immo revertimur ad Pharaona. [650]
Imus in invia, stamus ad impia, sed male stantes,
Praetereuntia vel pereuntia prorsus amantes.
Imus et ibimus, unde peribimus, unde ruemus,
Qui pereuntia sive ruentia sola videmus.
Pax flet, amor perit, hic furit et ferit, ille feritur.
Mars rigidus fremit, ille stat, hic gemit, in scelus itur,
Sanguineum rapit et rotat et quatit ira flagellum,
Fert fera spicula, saeva pericula funebre bellum,
Pax viget ethnica, pax ruit unica Christicolarum.
Si bene sentio, iunctior unio paxque ferarum. [660]
Cernite, gens rea: nulla leam lea, non aper aprum
Devorat aut secat et sobolem necat ultio patrum.
Spiritualia denique praelia nos male tentant
Semper et impia mens homicidia saepe cruentat.
Ah pede compare lugeo currere fasque nefasque!
Militat hinc furor, inde manus furor armat utrasque,
Guerra parentibus hic ibi fratribus est uterinis.
In sua viscera gens furit, effera regnat Erinnyes.
Proh truculentia! funera patria filius ardet,
Conqueritur quia mors homini via posthuma tardet; [670]
Et pater impius expetit illius, ordine pulchro,
Ante recondere splendida paupere membra sepulcro.
Matris anilia lumina filia claudere gaudet,
Flereque funera, postea libera quodlibet audet.
Aspide pocula dant nece pabula plena novercae.
Mors subit effera, qui petit extera divite merce.
Dives opes luit, in iugulum ruit hospitis hospes.
Rara superstite nullaque sospite coniuge sospes.
Coniuge vir perit hancque viri ferit ensis acutus;
A rigido tener, a socero gener est male tutus; [680]
Persequitur nece, si minus aut prece frater amicum;

Quem nequit ensibus, opprimit artibus, O cor iniquum!
Gens sibi noxia, turba praeimpia sunt sibi damno.
Proximus est tibi, mutuo tu sibi quod lupo agno.
Gratia corrumpit atque refrigit ignis amoris;
Est modo perdita regia semita, semita moris;
Cassaque lumine plenaque crimine corda gelantur;
Frigida pectora veraque frigora stare probantur.
Gratia corrumpit, algor inhorruit amplior Istro.
Est populus sine moribus, ordine, rege, magistro. [690]
Lex Domini ruit huicque caput fluit undique rore,
Qui tepidos bonus ? O gravis hic sonus ? evomit ore.
Denique quid moror? et tumor et soror, Ira, tumoris
Stant super omnia frausque bifaria cordis et oris.
Gens proba transiit, improba prodiit atque probrosa,
Garrulitatibus, ebrietatibus, officiosa,
Plena pigredine, plena libidine, crimine plena,
Callida pectore parvaque corpore, frontis egena.
Patria pectora, patria robora fert prope nemo;
A patre filius est quasi Sisyphus a Polyphemo. [700]
Forma parentibus atque nepotibus haud manet una;
Corporis omnia deficientia sunt quasi luna.
Corporis ut status excidio datus; est ita mentis.
Gens scattet arida, corpora languida cordaque gentis.
Pectore pessimus et sibi proximus est modo quisque,
Qui tibi supplicat; intima duplicat arte dolisque,
In duo scinditur, unio solvit alteritate,
Schismate foedera simplaque viscera duplicitate.
Ille fit istius iste fit illius hostis amicus.
Ridet et invidet, obstat et assidet, aequus iniquus. [710]
Proditur irrita regia semita simplicitatis,
Induit impia fictio pallia duplicitatis.
Vos volo credere quod volo dicere, pseudo-prophetas
Nulla feracius aut numerosius hac tulit aetas.
Denique sordibus interioribus hi Pharisaei
Sunt via lubrica, ianua publica perniciei.
Pestis inhorruit, agmen et irruit hypocritarum,
Hispidi corpore, lubrica pectore, gens tenebrarum.
His sacra nomina sacraque tegmina, corda superba;
Agnus eis patet in tunica, latet anguis in herba. [720]
Sunt petulantia corda, rigentia fronte Catonis,
Cereae moribus, aerea vultibus in mala pronis,
Corda minantia, corda rapacia, corda lupina,
Fucat imagine, palliat ordine, vestis ovina;
Corda tumentia, corda carentia monade cordis,
Sunt pia frontibus, impia fructibus, atria sordis.
His dolus additur, ut coma raditur et mutilatur;
Fingit ovem lupo atque rosae rubus assimilatur.
His mera pocula pluraque fercula, regula tota;
His locus unio, ius simulatio, lex sua vota. [730]

Scandala, schismata nullaue Sabbatha mentis in illis.
Denique tollitur actibus, additur ordo capillis,
Forpice, pectine, crinis et ordine canonicantur,
Insipientior hic ego mentior, at simulantur.
Fronte vetustior et quasi iustior unus eorum
Inferioribus ordine fratribus est schola morum.
Cor mala ruminat, os bona seminat, et bona fatur.
O pudor, O scelus! est Sathan, angelus esse putatur,
Est Sathan actibus ipseque vocibus angelus idem.
Quod sonus edocet, actio dedocet, hostis eidem. [740]
Nec sua turpia nec videt impia fratribus Argus,
Eloquii sator et veniae dator est sibi largus.
Corde carent sene dicta, senis bene dicta probantur;
Membra senilia sub iuvenilia vota citantur;
Vulpe lupum tegit, ordine se regit exteriori,
Ore patet bonus inque suo dolus interiori.
Mens male conscia, sarcina propria, proxima pestis,
Se sibi subiugat, effugit, effugat intima testis.
Frons gerit Hectora, vincere Nestora creditur aetas,
Est cutis arida fertque per hispida brachia setas. [750]
Iam prope funera pollice dextera computat annos,
Cumque senex labet hic, animos habet ipse tyrannos.
Iam quid apertius? en Cato tertius aethere missus,
Fronte severior, in cute iustior, intro remissus.
Est Cato; tempore cernitur affore Maurus Hiarba.
Hinc Venus evirat, inde virum parat hispida barba,
Frons hominem gerit, intus homo perit, est lupus intus.
Sed tua gloria stat tibi filia regis ab intus.
Quid mora nectitur? Ordo relinquitur, ad mala statur,
Stat simulatio, morigeratio ludificatur. [760]
Irrita dextera fit tibi littera Pythagorea,
Dextra tibi iacet et scelerum placet ire platea.
Arta relinquitur et via carpitur ampla quibusque,
Quaerimus invia, fluxa, fluentia, confluimusque,
Architriclinia, sceptrum, sedilia prima petendo;
Quisque tumultuat, instat et aestuat haec satagendo.
Mundus honoribus est neque moribus omnis anhelus,
Stant modo stantia luxus, inertia, fictio, zelus;
Stat simulatio, dissimulatio, crimen utrumque,
Alea, crapula, fraus, facinus, gula, flagitiumque, [770]
Ora bilingua, lis, homicidia, Mars, tuba, terror,
Vis, probra, jurgia? quid moror? ? omnia quae docet error.
Talia germina, scilicet agmina, sunt vitiorum,
Germina talia sunt capitalia vulnera morum;
Prima superbia suadet in invia pergere mentem,
Ingerit agmina, maxima crimina, crimina septem;
Prima superbia jussa dat impia, grex ululatum,
Prima cor obsidet et cito possidet hoc grege stratum.
Haec monet, hoc ruit et bona subruit, et mala servat,

Stante libidine stanteque crimine crimen acervat. [780]
Mascula pignora vivaque pignora mergit Hebraei,
Sed muliebria servat et omnia molliciei.
O mala secula! Cur? quia regula nulla tenetur;
Promptus ad extima, doctus ad intima stultus habetur.
Non patientia sed violentia dat modo pacem.
Qui tacet esurit et lucra parturit esse loquacem.
Lingua sophistica, lingua tyrannica, lingua forensis
Praecipit omnia, percutit obvia, qualiter ensis.
Lingua volubilis est modo nobilis, ?huc ades? audit.
Mutus Episcopus ordine reprobus, ostia claudit. [790]
Nil tumidum sapis; aut pecus aut lapis esse probaris.
Es quasi vipera; pectora libera testificaris.
Nunc mala reddere gloria cedere culpa tenetur,
Irreverentia laus patientia crimen habetur.
Quam stipe vivere, non mala reddere, tam pudet aequae.
Ad scelus, ad probra gens viget improba nocte dieque.
Heu! mala mentio, peior et actio, pessimus usus,
Stat modo criminis, est vigor ordinis ille retrusus.
Tot nego sobria corda quot ostia reflua Nili,
Tot pia viscera, quot vaga sidera, nunc reperiri. [800]
Sicubi quem fore simplice pectore cerno modestum,
Id rude deputo monstraque computo pectus honestum!
Comparo curribus aequor arantibus, arida velis,
Ruraque piscibus, aera navibus, astra camelis.
Flaccus Horatius, et Cato, Persius et Iuvenalis:
Quid facerent, rogo, si foret his modo vita sodalis?
Temporis istius acta Lucilius ille stuperet,
Et sua prospera sanctaque tempora non reticeret.
Diceret optima, quae fore pessima tempora dixit;
Scriberet aurea, quae nigra, quae rea, quae mala scripsit. [810]
Prospice secula, prospice singula mersa tenebris!
In mala labere, lapsus amabere, rectus egebis.
Vis mala linquere, recta capescere, vivere recte?
Es lyra publica, scena theatra fit tibi de te.
Proh dolor! omnia mergit in impia vera Charybdis.
Crimina congere, primus habebere, maximus ibis.
Vis requiescere, tutoque vivere? vis tibi pacem?
Leno potentibus esto reatibus, unge minacem.
Facta videns rea, percipe caprea lumina talpae.
Visa tuo cito corde repellito, radito, scalpe. [820]
Si mala prodere, crimina rodere vis aliena,
Nil tibi consulis: insuper exulis est tibi poena.
Fert fera iurgia pungere turpia nunc vitiorum;
Est probra carpere veraque dicere, fons odiorum.
Est mihi sarcina qui mea crimina vel bene prodit,
Mens male conscia luminis omnia rodit et odit.
Gens bibit ebria pocula noxia, pocula lethes,
Quae morientibus invenit omnibus ille poetas.

Quisque mali memor, unius immemor est pietatis.
Iustus eget lare; nemo bonis dare vult sua gratis. [830]
Singula censibus, omnia mercibus, at sine nummo,
Nil, nisi nil, geris. Heu! casa pauperis est sine fumo.
Divitis atria seu laquearia celsa reident,
Mascula pignora primaque robora nunc sibi rident.
Accubat affluus, ambulat arduus, ipse Liburno,
Et quoties placet in thalamo iacet altus eburno.
Mane coquos citat et stomacho litat ilico taurum.
Mellea pocula crassaque fercula sustinet aurum.
Nox sibi somnia, sol dare prandia festa recurrit.
Par barathro gula, quid nisi secula tota ligurrit. [840]
Nidor ei sapit atque gulam rapit esca culinae.
Sunt sua prandia, foenora, iurgia, lucra, rapinae.
Est homo bestia, ventris et hostia, bestia nempe,
Ventreque turgida denteque vivida, mortua mente.
Vult bona prandia, vult bona praedia, vult bona prata,
Vult bona pocula, vult bona fercula, non bona facta.
Res valet aes sapit his titulos rapit arca diebus;
Lingua, scientia vitaque sobria nil sine rebus.
Munera ditibus at flagra mitibus ingeminantur.
Iura minoribus, inferioribus arma minantur. [850]
Omnia praecipit, insuper accipit omnia nummus.
Dives it inclytus aereque praeditus, arceque summus;
Terrea possidet; haec sibi providet, auget, acervat.
Forte latronibus illa vel hostibus aucta reservat;
Denique scrinia fracta vel ostia flens magis aret,
Quam sua pignora caraque corpora si tumularet.
Secula circinat, impia ruminat, ima volutat,
Itque per aequora, per iuga, per fora, sidera mutat.
Trans mare nititur, exulat, utitur orbe recenti.
Dant sibi littora, dant maris aequora, non freta venti. [860]
Res sua frivola, mens sua subdola, sors sua flenda.
Vendita somniat, empta perampliat, artat emenda.
Lucra lucris parat et graphiis artat illa vel ista.
Debita, credita, quaeque recondita divite cista.
Huic requiescere dulce sub aggere divitiarum;
Saepe revolvere, diligit addere saepius aurum.
Denique deficit, his quia proficit, aret inundans;
Mammona conditur et sitis additur, O sitis undans!
Fit sine nomine nominis omine Tantalus ille.
Sunt sua gaudia, lucra, pecunia, praedia, villae. [870]
Horrea construit, omnibus affluit unus opimus,
Ad bona serior, ad mala promptior, ad fora primus.
Dives ad omnia concitus impia, tardus ad aequum;
Ut rosa cernitur, ut rota sternitur et sua secum,
Stans hodie cluit ipseque cras ruit, ipse sed alter.
Mane videt sua dives et haec tua vespere pauper.
Dormiet affluus, ilico mortuus omnia perdet;

Mox sua non sua latro feret sua se nece sternet.
Ut folium leve subtrahit ad breve fur sua, mors se,
Deserit omnia; tunc lucra noxia stant sibi noxae. [880]
Quae labor intulit annuus abstulit una vel hora,
Divitis omnia quaeque nitentia, quaeque decora.
O miserabilis, O sibi flebilis, O miser idem.
Quanta pecunia, tanta molestia crescit eidem.
Pertimet omnia, quem sua copia reddit egentem;
Res sua possidet, angit et obsidet undique mentem.
Cura cor anxiat, angor inebriat, impedit error.
Pallet ei color, hinc dolus, hinc dolor, undique terror.
Somnus inania multaue somnia, nil sibi praestant;
Luce negocia, nocte minacia visa molestant. [890]
Scrinia frangere, caetera tollere latro videtur,
Dives egens tremit, evigilans gemit idque veretur;
Ilico surgitur, arca revolvitur, aes reperitur.
Noctis abit mora, lux vocat ad fora, merx strepit, itur.
Post lucra cursitat, in lucra militat, ad lucra spirat.
Spirat et aequora nauta pedes fora saepe regirat.
Per mala maxima, per flagra plurima vitat egere.
Fraudat et eripit, id dat id accipit, aes novat aere.
Pauca suis dare, nil tibi, Lazare, quaerit avarus,
Fletus inest tibi, fletus erit sibi, qualis? amarus. [900]
Nunc locuples eat, expleat, impleat impia vota,
Post breve defluet illaque corruet area tota;
Quomodo glarea decidet area divitiarum,
Copia concidet, area decidet, et vir earum.
Lucra ruentia praetereuntia lucra patenter,
Vult, voluit, volet, et colit et colet haec homo semper.
Dum dabit Anglia lac, ebur India, Smyrna cicadam,
Per fora, per iuga curret agens lucra plurimus Adam.
Lucra, pecunia, res, opulentia, nunc dominantur.
O mala! lacrima pauperis optima nullificantur. [910]
Plurima praedia sive peculia fraude lucratus
Nunc benedicitur ipseque dicitur esse beatus.
Quisque palatia vult sibi grandia, construit aedes,
Hic quasi propria secla per omnia sit sibi sedes.
Atria splendida castraque florida sunt rosa mundi,
Nemo perennia construit atria; terrea cuncti.
Pingimus atria, turba nefaria, gens Cananaea,
Atria marmore forsitan arbore structa Sabaea.
Pingimus atria ? Christus ad ostia nostra gemiscit.
Nos dape tendimur et bene pascimur ? ille famiscit. [920]
Nos mala crapula solvit, agit gula, tibia frangit;
Ille sitit, gemit, esurit et tremit et grave plangit.
Nos grue pascimur, ansere vescimur illeque neutro.
Ah! reus ungitur et Deus angitur ? ordine pulchro!
Nos ave, nos ove, nos sue, nos bove vescimur ? hic non.
Pectora saxea stringit et aerea viscera daemon.

Gens sumus ebria, gens sumus impia, daemone plena,
Pessima natio, prava creatio, gens aliena.
Fercula plurima quaerimus optima pondera ventri,
Vilia mittimus, immo relinquimus esurienti. [930]
O mala secula! Cur? Quia singula nunc vitiantur,
Illaque luxibus, improbitatibus ista ligantur.
Dux stat, inops ruit, hunc populus sputit, excolit illum.
Stultus habens fremit inque probos emit ille sigillum.
Ius periit, quia lata patet via luxuriei,
Garrulitatibus, ebrietatibus, ingluviei;
Carnis amantibus, ordinis hostibus, invidiosis,
Concubitoribus, irreverentibus, ambitiosis,
Nulla nefaria nullaque turpia non peraguntur.
Re modo prodita, non prius agnita voce geruntur. [940]
Ingenialia vel furialia crimina fiunt;
Illa novissima tempora pessima iam patefiunt.
Nam meretricia poene cubilia nil reputantur,
Et venialia quod genialia sint vocitantur.
Frons perit omnibus in lue stantibus, in probra stratis.
Quando boni minus, amplior aut sinus improbitatis?
Quando nefaria plus dominantia? Quando malorum
Copia latior? aut fuit artior area morum?
Si Deus impia, si capitalia cuncta iuberet,
Quis vigilantius illa quis amplius ista teneret? [950]
Si scelus addere, sobria spernere iure liceret,
Quis magis adderet haec ea sperneret atque caveret?
Per varium genus omne caput Venus una sagittat,
Quisque salubria, nemo nefaria promere vitat.
Ob mala grandia si modo praemia celsa darentur,
Non mala promptius aut bona tardius appeterentur.
Dum loquor horreo. Non scio, non queo, non volo fari,
Fanda nefandaque, quis queat utraque vel lacrimari?
Quae rogo flumina quaeve volumina sint lacrimarum
Sufficientia tergere turpia tot furiarum? [960]
Si furialia dixero talia, non erit aequum,
Si scelus est minus; heu! iacet eminus actio legum.
Carmen arans fleo; carmine non queo, non queo prosa,
Tot mala dicere, probra retexere, ferre probrosa.
Plurima sunt ea, deficit eis mea vox referendis,
Non ea vocibus est pudor omnibus his retegendis;
Deficiet scio charta, locutio, tempus et hora,
Si volo tangere, si reprehendere vel graviora.
Musa quidem mea, iam nimis est ea lassa notare,
Non tamen est rea progenies ea lassa patrare. [970]
Ergo parum stylus isteque dactylus hic reprimetur.
Secula perdita post quoque subdita Musa loquetur,
Alta per aequora currimus anchora nunc iaciatur;
Vis ubi plenior auraque gratior ibit, eatur.